

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

METLIKA NIVES

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

DRUŽBA Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO Z ENIM DRUŽBENIKOM

Ljubljana, junij 2006

METLIKA NIVES

IZJAVA

Študentka Nives Metlika izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Boruta Stražišarja in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

KAZALO

1. UVOD	1
2. OBLIKE GOSPODARSKIH DRUŽB	2
3. OPREDELITEV IN RAZVOJ DRUŽBE Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO Z ENIM DRUŽBENIKOM	3
4. DRUŽBA Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO Z ENIM DRUŽBENIKOM	4
4.1. USTANOVITEV DRUŽBE	4
4.1.1. Akt o ustanovitvi.....	5
4.1.2. Osnovni kapital	7
4.1.3. Knjiga sklepov	7
4.1.4. Odgovornost ustanovitelja in poslovodje ob ustanovitvi.....	9
4.1.5. Vpis v sodni register	9
4.1.6. Zastopanje družbe in veljavnost pravnih poslov.....	11
4.2. POSLOVANJE DRUŽBE	12
4.2.1. Poslovanje in poslovodja	12
4.2.2. Zaposlovanje	15
4.2.3. Poslovna skrivnost	17
4.2.4. Prepoved konkurence in konkurenčna klavzula	17
4.2.5. Objava podatkov in sporočil družbe	19
4.2.6. Knjigovodske listine	20
4.2.7. Poslovne knjige.....	20
4.2.8. Letno poročilo.....	22
4.2.9. Javna objava letnih poročil	23
4.2.10. Davki.....	23
4.2.11. Sprememba akta o ustanovitvi.....	25
4.2.12. Povečanje in zmanjšanje osnovnega kapitala	26
4.2.13. Ničnost in izpodbojnost sklepov.....	27
4.2.14. Razdelitev dobička in zmanjšanje izgube	28
4.3. PRENEHANJE DRUŽBE	28
4.3.1. Likvidacija	29
4.3.2. Prenehanje družbe po skrajšanem postopku	30
4.3.3. Stečajni postopek	30
5. SPREMEMBA D. O. O. Z ENIM DRUŽBENIKOM V DRUŽBO Z DVEMA ALI VEČ DRUŽBENIKI	33
5.1. PREDNOSTI IN SLABOSTI D. O. O.	34
6. PRAVO EVROPSKE UNIJE	34
7. SKLEP	39
Literatura	42
Viri	42

1. UVOD

Gospodarstvo je kompleksen sistem raznih institucij in družb, katerih delovanje je zakonsko določeno. Zakonske zahteve so pomembne, saj usmerjajo delovanje gospodarskih subjektov. Določajo jim meje, preko katerih ne smejo. To vliva več zaupanja v poslovanje družb in nudi enake pogoje delovanja vsem udeležencem. Brez takih pravil gospodarstvo ne bi moglo biti tako učinkovito in predvsem ne bi zagotavljalo enakih možnosti. Zakonske zahteve imajo močan vpliv na potek državnega in nacionalnega gospodarstva nasploh.

Na odločanje o temi diplomskega dela je vplivala želja, da bližje spoznam vsaj eno od oblik gospodarskih družb, s pravnega vidika in vidika poslovanja. V času študija sem pridobila veliko informacij o delovanju podjetij, o dejavnikih v njihovem zunanjem in notranjem okolju itd. Znanje, ki sem ga pridobila, sem želela dopolniti še z zakonskimi zahtevami. Po tehtnem premisleku sem se odločila za družbo z omejeno odgovornostjo z enim družbenikom.

Preden se posameznik odloči za odprtje svoje dejavnosti, se mora odločiti, pod kakšnimi pogoji želi poslovati. Pretehtati mora vse prednosti in pomanjkljivosti posamezne oblike družbe oziroma oblike poslovanja. Slovenska zakonodaja pozna različne oblike gospodarskih družb, med katerimi se posameznik lahko odloča. V primerih, ko posameznik želi samostojno poslovati, se lahko odloča za obliko poslovanja, kot samostojni podjetnik, ali pa kot družba z enim družbenikom, na primer družba z omejeno odgovornostjo z enim družbenikom. Ta oblika poslovanja ima svoje prednosti pred samostojnim podjetnikom posameznikom, vendar je deležna tudi pomanjkljivosti. Odločitev mora posameznik sprejeti na podlagi različnih kriterijev in zakonov, ki bodo zaznamovali njegovo poslovno pot.

V prvem delu bom na kratko predstavila vse oblike gospodarskih subjektov, med katerimi se lahko posameznik odloča na začetku svoje podjetniške poti. Sem spadajo osebne družbe, ki se delijo na družbo z neomejeno odgovornostjo, komanditno družbo in tiho družbo, kapitalske družbe, ki se delijo na delniško družbo, komanditno delniško družbo in družbo z omejeno odgovornostjo ter samostojni podjetnik posameznik.

V drugem poglavju bom podala opredelitev in razvoj družbe z omejeno odgovornostjo z enim družbenikom. Pregledala bom, kako je potekal razvoj te družbe v slovenskem pravnem redu. V nadaljevanju bo sledil opis postopkov ustanovitve, poslovanja in prenehanja poslovanja družbe z omejeno odgovornostjo z enim družbenikom. Pregledala bom, kaj je potrebno storiti za ustanovitev take družbe, kateri so obvezni in ključni zakonski predpisi ob ustanovitvi. Pregledal bom tudi, kako je urejeno zaposlovanje delavcev in poslovodstva. Zakonsko so določene tudi obveznosti in dolžnosti ustanovitelja in družbe med samim poslovnim letom. Na koncu pa bom pregledala, kateri so načini in oblike prenehanja poslovanja take družbe. Pri čem mora biti podjetnik pozoren in kakšne možnosti ima na razpolago.

Posebno poglavje bo namenjeno spremembi družbe z omejeno odgovornostjo z enim družbenikom v družbo z dvema ali več družbeniki, kako poteka taka sprememba in na kaj

mora biti pri tem podjetnik pozoren. V okviru tega poglavja bodo podane tudi prednosti in slabosti družbe z omejeno odgovornostjo.

Tudi pravo Evropske unije zakonsko ureja delovanje gospodarskih družb. Evropska skupnost zahteva, da posamezna država uskladi nacionalno zakonodajo z evropskimi direktivami, s kakšnimi metodami in na kakšen način bo to država naredila, pa se lahko odloči sama. V šestem poglavju bom opisala direktive Evropske unije, ki urejajo področje delovanja družbe z omejeno odgovornostjo z enim družbenikom, saj mora Slovenija, kot polnopravna članica Evropske unije svojo zakonodajo uskladiti z zakonodajo Evropske unije.

Sledi pa sklep, ki bo podal povzetek celotne vsebine. Zajemal bo skupek spoznanj iz celotne vsebine.

2. OBLIKE GOSPODARSKIH DRUŽB

Gospodarska družba je pravna oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost. Pridobitna dejavnost pa je vsaka dejavnost, ki se opravlja na trgu za pridobivanje dobička. Posameznik se mora na začetku svoje podjetniške poti najprej odločiti, kakšno podjetje želi ustanoviti oziroma kam bo vložil svoja finančna sredstva, znanje in sposobnosti. Izbrati mora organizacijsko obliko, ki mu bo določala zakonska pravila, predvsem pa prednosti in priložnosti pri poslovanju. Slovenska zakonodaja pozna različne pravnoorganizacijske oblike gospodarskih družb, za katere se lahko posameznik odloči. Delijo se na osebne družbe in kapitalske družbe.

Osebne družbe temeljijo na enakopravnosti in osebni povezanosti družbenikov, to pomeni, da posamezni družbenik ne more delovati mimo volje ostalih družbenikov. Ustanovitev družbe in razmerja med družbeniki so določeni z družbeno pogodbo, če Zakon o gospodarskih družbah ne določa drugače. Ponavadi so to manjše družbe, ki zahtevajo tudi manjše kapitalske vložke. Njihova poglobljena značilnost pa je, da družbeniki osebno odgovarjajo za obveznosti družbe in le družbeniki so lahko upravitelji družbe. Osebne družbe se delijo na:

- družbo z neomejeno odgovornostjo (d. n. o.),
- komanditno družbo (k. d.) in
- tiho družbo (t. d.).

Kapitalske družbe so pravne osebe in na tej podlagi prevzemajo obveznosti, pravice in odgovornosti neodvisno od članov, ki so združili kapital v družbo (Puharič, 1999, str. 66). Njihova ureditev je zakonsko predpisana. Organi kapitalskih družb so skupščina, ki odloča, upravitelji kot vodilni in izvršilni organ ter nadzorni svet. V družbah prevladuje premoženjski element. Družbeniki v teh družbah odgovarjajo za obveznosti družbe le v višini svojega vložka. Izjema so delničarji komanditne delniške družbe, saj se delijo na tiste, ki za obveznosti družbe odgovarjajo z vsem svojim premoženjem, in na tiste, ki tvegajo le v višini svojega vložka. Oblike kapitalskih družb, ki jih pozna slovenska zakonodaja, so:

- delniška družba (d. d.),
- komanditna delniška družba (k. d. d.) in
- družba z omejeno odgovornostjo (d. o. o.).

Gospodarski subjekt je tudi **samostojni podjetnik posameznik** (s. p.), to je fizična oseba, ki na trgu nastopa samostojno in opravlja pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost. Pri tem mora delovati samostojno, odgovarjati za obveznosti iz poslovanja z vsem svojim premoženjem, s pridobitno dejavnostjo se mora ukvarjati kot s svojo ključno dejavnostjo.

Ob koncu leta 2004 je bilo v poslovni register vpisanih za 3,3 odstotkov več gospodarskih subjektov kot ob koncu leta 2003, od tega za 4,6 odstotka več pravnih oseb in za 2,5 odstotka več fizičnih oseb. To pomeni, da je bilo ob koncu leta 2004 med gospodarskimi subjekti 40,8 odstotka pravnih oseb in 59,2 odstotka fizičnih oseb. Med pravnimi osebami je bilo 84,4 odstotka družb z omejeno odgovornostjo, med fizičnimi osebami pa 87,6 odstotka samostojnih podjetnikov in 12,4 odstotka drugih fizičnih oseb (Lani po štirih letih spet več gospodarskih subjektov, 2005).

Primerjava podatkov o številu gospodarskih subjektov ob koncu leta 2004 s koncem leta 2003 kaže, da je bilo v letu 2004 ustanovljenih več gospodarskih subjektov, kot jih je bilo ukinjenih. Razlika med ustanovitvami in ukinitvami je bila najmanjša 4,6 odstotna v prvem četrletju, največja 90,1 odstotna pa v tretjem četrletju (Lani po štirih letih spet več gospodarskih subjektov, 2005).

3. OPREDELITEV IN RAZVOJ DRUŽBE Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO Z ENIM DRUŽBENIKOM

Družba z omejeno odgovornostjo (v nadaljevanju d. o. o.) je združek osebne udeležbe in osebne udeležbe podjetniških zamisli s kapitalsko organizacijo zadevne gospodarske družbe. Izkazala se je kot zelo ustrezna oblika za tiste družbe, ki po številu družbenikov, po organizaciji notranje družbe in tudi po velikosti kapitala niso prikladne za ustanovitev delniške družbe (Puharič, 2002, str. 75).

Ime oblike družba z omejeno odgovornostjo z enim družbenikom je z jezikoslovnega vidika v nasprotju sama s sabo. Definicija družbe po SSKJ: 4. navadno s prilastkom, v kapitalistični ekonomiki podjetje z več solastniki ali delničarji, ni v skladu s pojmom enega družbenika. Pomembno pa je poudariti, da je z vidika statusnega prava tako ime še najbolj primerno. Ime je nastalo na podlagi dejstva, da je ta pravnoorganizacijska oblika nekakšen hibrid med podjetnikom posameznikom in d. o. o. z dvema ali več družbeniki.

Zakon o gospodarskih družbah (v nadaljevanju ZGD) je sprejel Državni zbor Republike Slovenije (v nadaljevanju RS) na zasedanju 27. maja 1993. Veljati je začel 10. julija 1993. Vse od leta 1993 je v Sloveniji prihajalo do nenehnih sprememb ZGD, ki pravno ureja razvoj d. o. o. z enim družbenikom. Pred sprejetjem novele F ZGD (Uradni list RS, št. 45/2001) je

bila po ZGD d. o. o. edina gospodarska družba, ki jo je lahko ustanovila samo ena pravna ali fizična oseba. Vse ostale, tako osebne kot kapitalske družbe, so potrebovale za ustanovitev najmanj dva družbenika. S spremembo ZGD je bila na podlagi dvanajste direktive Sveta Evropske unije (v nadaljevanju EU) uvedena novost, s katero lahko tudi delniško družbo ustanovi samo ena pravna ali fizična oseba.

Ustanavljanje d. o. o. z enim družbenikom se zdi dokaj samoumevno, vendar je zgodovinsko gledano povsem drugače. V razvoju prava gospodarskih družb so številne države nasprotovale ustanavljanju d. o. o. z enim družbenikom. V številnih državah se je razvila praksa ustanavljanja družb s tako imenovanimi slammnatimi možmi oziroma družbeniki. Slednji so ob ustanovitvi družbe prevzeli poslovne deleže, vendar pa so se z družbeno pogodbo zavezali, da bodo takoj po vpisu ustanovitve družbe v pristojni register prenesli vse svoje poslovne deleže na enega družbenika (Ratnik, 2002, str. 789).

Enotno pravno ureditev vprašanja d. o. o. z enim družbenikom je EU uredila s sprejetjem Direktive št. 12, leta 1989. Večina držav pred sprejetjem direktive ni dopuščala ustanavljanja družb z enim družbenikom. V Sloveniji je bila dvanajsta direktiva prvič objavljeno v OJ, št. L 395/40, dne 30. decembra 1989, zakonodaja družb pa je bila prilagojena omenjeni direktivi leta 1994, OJ L 001, dne 3. januarja 1994.

Vlada RS oziroma Ministrstvo za gospodarstvo kot pristojno ministrstvo je med glavne vzroke za sprejetje novele ZGD-H (Uradni list RS, št. 139/2004), ki je pričel veljati 29. decembra 2004 izpostavil nujnost nadaljnjega usklajevanja s pravnim redom Evropske skupnosti. Omenjena novela je prenehala veljati 4. maja 2006, saj je vlada 19. aprila 2006 sprejela novelo ZGD-1. S spremembami naj bi se dosegla kompatibilnost slovenskega pravnega reda s pravom Evropske skupnosti.

Področje gospodarskih družb je zelo dinamično, zato menim, da bo na tem področju še veliko pravnih sprememb. Le-te bo povzročil vstop Slovenije v enotno monetarno unijo in tesnejše sodelovanje z državami članicami EU. Potrebna bo harmonizacija slovenske zakonodaje z zakonodajo Evropske skupnosti.

4. DRUŽBA Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO Z ENIM DRUŽBENIKOM

4.1. USTANOVITEV DRUŽBE

Posameznik se lahko odloči za ustanovitev d. o. o. z enim družbenikom, ker vidi v tem prednost pred drugimi oblikami, npr. samostojnim podjetnikom. Pred ustanovitvijo družbe je potrebno, da ima ustanovitelj jasno začrtan cilj, ki ga želi doseči, in dobro podjetniško idejo. Pomembno je, da vzpostavi mrežo potencialnih poslovnih partnerjev, razišče trg, na katerem želi poslovati, in možne tržne segmente. Le tako bo lahko dobil pregled, ali bo njegova podjetniška ideja uspešna, in kdo bodo potencialni odjemalci. Raziskava trga, potencialni odjemalci in poslovni partnerji imajo velik vpliv in pomen za uspešnost poslovanja družbe.

Poleg tega pa mora ustanovitelj upoštevati še zakonska določila, ki narekujejo potrebne sestavine in dejavnosti za ustanovitev d. o. o. z enim družbenikom.

4.1.1. Akt o ustanovitvi

Pri ustanovitvi d. o. o. z enim družbenikom veljajo določena zakonska določila. Posameznik sprejme najprej akt o ustanovitvi, za katerega ni potrebno, da je v obliki notarskega zapisa, kar določa 532. člen ZGD (2006). Ta posebnost je bila sprejeta že v noveli ZGD-G (Uradni list RS, št. 57/2004), ki je pričela veljati 28. maja 2004. S tem je bila podjetniku dana možnost, da posamezen podjetnik individualizira svoje podjetniško premoženje, to je loči podjetniško premoženje od zasebnega premoženja.

Skladno s 474. členom ZGD (2006) mora akt o ustanovitvi vsebovati enake sestavine kot družbena pogodba pri d. o. o. z več družbeniki. Akt o ustanovitvi (Priloga 1) predstavlja enostransko voljo posameznika in mora vsebovati (Zakon o gospodarskih družbah, 2006):

- navedbo imena in prebivališča oziroma firme in sedeža edinega družbenika-ustanovitelj;
- firmo, sedež in dejavnost družbe;
- navedbo zneska osnovnega kapitala in osnovnega vložka ustanovitelja;
- čas delovanja družbe, če je ustanovljena za določen čas;
- morebitne obveznosti, ki jih ima družbenik do družbe poleg vplačila osnovnega vložka, in morebitne obveznosti družbe proti ustanovitelju;
- če se osnovni kapital ali njegov del izroči kot stvarni vložek, se morata v aktu ali v prilogi, ki je sestavni del akta, navesti predmet stvarnega vložka in znesek osnovnega vložka, za katerega je ustanovitelj prispeval stvarni vložek.

Dejavnost

Preden se podjetnik odloči, katero dejavnost bo opravljal, mora raziskati trg. Dejavnost je ključni element za uspešno poslovanje. Slovenski trg je že prenasičen z nekaterimi dejavnostmi, zato mora podjetnik dobro premisliti, katero dejavnost bo opravljal, predvsem pa mora kupcem ponuditi nekaj novega, po čemur se bo razlikoval od ostalih ponudnikov. Odločitev o dejavnosti, ki jo bo družba opravljala, pa temelji tudi na željah podjetnika oziroma ustanovitelja družbe. Izobrazba je posrednega pomena, saj lahko ustanovitelj zaposli poslovodjo in delavce z ustrezno izobrazbo. V 6. členu ZGD (2006) je določeno, da smejo družbe kot dejavnost opravljati vse posle razen tistih, ki se po zakonu ne smejo opravljati kot gospodarski posli. Družbe smejo opravljati gospodarske posle le v okviru dejavnosti, ki je vpisana v register. Poleg te dejavnosti pa lahko družba opravlja tudi vse druge posle, ki so potrebni za njen obstoj in za opravljanje dejavnosti, ne pomenijo pa neposrednega opravljanja dejavnosti. Pravni posli, ki jih družba sklene s tretjimi osebami in s katerimi prekorači v sodni registru vpisano dejavnost ali sicer dovoljene posle, so veljavni, razen, če je tretja oseba vedela ali bi morala vedeti za prekoračitev. Navedba dejavnosti v sodnem registru še ne pomeni, da je tretja oseba vedela za prekoračitev. Družba lahko prične opravljati dejavnost, ko je vpisana v sodni register. V nekaterih primerih je potrebno za pričetek opravljanja

gospodarske dejavnosti pridobiti dovoljenja pristojnih državnih organov oziroma organizacij z javnimi pooblastili. Po izdaji pozitivne odločbe lahko družba prične s poslovanjem (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

Firma

Ustanovitelj se mora odločiti za ime svoje družbe. V 12. členu ZGD (2006) je to opredeljeno kot firma, ki mora vsebovati tudi označbo, ki napotuje na dejavnost družbe (npr. trgovinska dejavnost, maloprodaja, grosistična prodaja, itd). Ime družbe ali firma je pomembna določljivka za pričetek in nadaljevanje poslovanja. Po 13. členu ZGD (2006) ima lahko firma dodatne sestavine, ki družbo označujejo. Te ne smejo biti take, da spravlajo ali utegnejo spraviti v zmotu glede vrste ali obsega poslovanja ali da bi utegnile priti do zamenjave s firmo ali znakom razlikovanja druge osebe ali bi kršile pravice drugih oseb. V primeru družbe z omejeno odgovornostjo je potrebno firmi dodati še oznako d. o. o. ZGD (2006) v 14. členu strogo določa, da firma ne sme vsebovati imen ali znakov tujih držav ali mednarodnih organizacij. V 15. členu ZGD (2006) pa je opredeljena uporaba besede »Slovenija«. Le-to, njene izpeljanke in kratice ter zastavo in grb RS je dovoljeno vnesti v firmo le z dovoljenjem Vlade RS. Dovoljenje Vlade RS oziroma pristojnega organa lokalne skupnosti je potrebno pridobiti tudi za uporabo besed, ki označujejo državo ali lokalno skupnost (npr. državni, republiški, občinski). Ime ali del imena zgodovinske ali druge znamenite osebe je skladno s 16. členom ZGD (2006) dovoljeno vnesti v firmo le z njenim dovoljenjem, če je že umrla, pa z dovoljenjem njenega zakonca in sorodnikov do tretjega kolena v ravni vrsti ter staršev, če so še živi, ter z dovoljenjem ministra, pristojnega za upravo. ZGD (2006) v 17. členu opredeljuje besedo oziroma znake, ki jih firma ne sme vsebovati, ki nasprotujejo zakonu ali morali, ki vsebujejo znane blagovne in storitvene znake drugega upravičenca, ki vsebujejo ali posnemajo uradne znake. Skladno z določili 19. člena ZGD (2006) mora družba pri svojem poslovanju uporabljati firmo v obliki, kot je vpisana v sodni register. Lahko pa uporablja tudi skrajšano obliko, vendar s sestavino, po kateri se razlikuje od firm drugih družb in z označbo, za kakšno družbo gre. Skrajšana firma se mora tudi vpisati v sodni register. V 20. členu ZGD (2006) je določen jezik firme. Le-ta mora biti v slovenskem jeziku, prevod v tuj jezik pa se lahko uporablja le skupaj s firmo v slovenščini. Uporabljajo se lahko tudi besede v tujem jeziku, če ustrezajo firmam oziroma imenu družbenika, ki je sestavni del firme, ali če gre za mrtvi jezik. V firmi se lahko uporabljajo fantazijska poimenovanja, ki ne vsebujejo tujih črk. ZGD (2006) v 21. členu določa, da se mora firma jasno razlikovati od firm vseh drugih družb.

22. člen ZGD (2006) opredeljuje nameravano firmo. Vsakdo lahko zahteva, da sodišče vpiše firmo v sodni register, ne da bi bila hkrati ustanovljena družba. V tem primeru gre za nameravano firmo, ki mora ustrezati vsem določbam, ki veljajo za firmo na sploh. Tako firmo sodišče po uradni dolžnosti izbriše iz registra, če prijavitelj nameravane firme ne prijavi vpisa ustanovitve družbe s takšno firmo v enem letu od vpisa nameravane firme.

Skladno s 23. členom ZGD (2006) lahko sodišče zavrne predlog za vpis firme v register, če je predlog v nasprotju z vsem zgoraj navedenim ali če se nejasno razlikuje od že registriranih

firm v RS. Družba, ki meni, da se firma druge družbe ne razlikuje jasno od njene prej registrirane firme, ima pravico, da s tožbo zahteva opustitev uporabe firme, njen izbris iz registra in odškodnino. Tožbo je mogoče vložiti najkasneje v treh letih po vpisu firme druge družbe oziroma po vpisu nameravane firme. Tožbo lahko vloži tudi družba, katere firma je prizadeta, če druga družba nepravilno uporablja svojo firmo. S temi določili zakon ne posega v določbe predpisov o varstvu konkurence in drugih predpisov, ki varujejo firmo (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

ZGD (2006) v 24. členu določa, da se firma lahko prenaša samo skupaj s podjetjem. Prenehanje članstva v družbi pa je določeno v 25. členu ZGD (2006). Če družbenik, čigar ime je v firmi, preneha biti član družbe, lahko družba nadaljuje poslovanje pod dosedanjo firmo le z njegovim izrecnim soglasjem. Če družbenik preneha biti član družbe zaradi smrti, lahko njegovi dediči v dveh letih po smrti družbenika zahtevajo, da se ime pokojnika izbriše iz firme. V teh primerih mora iz firme biti razvidno, da je družbenik prenehal biti član družbe. Na predlog družbenika ali njegovega dediča lahko sodišče izbriše njegovo ime kot sestavino firme iz registra, če je s poslovanjem družbe kršen njegov ugled, kar določa 26. člen ZGD (2006).

Sedež

Lokacija, kjer se družba nahaja, je lahko strateškega pomena. To velja predvsem za proizvodne dejavnosti, v določeni meri pa tudi za storitvene dejavnosti. Za proizvodno dejavnost je primernejše, da se družba nahaja ob dobri prometni povezavi in čim bližje potencialnim kupcem. Pri tem predpostavljamo, da so d. o. o. z enim družbenikom predvsem manjše družbe in je lokacija obrata in sedež družbe na istem mestu. Za storitveno dejavnost pa je pomembno, da je dosegljiva čim večjemu krogu potencialnih uporabnikov. Tukaj bi lahko predpostavljali, da se sedež firme in lokacija opravljanja storitve prilagodeni namenu delovanja družbe. Sedež takih družb je lahko na določenem kraju, storitve pa se opravljajo prilagojeno uporabnikom, na primer na njihovem domu. Sedež proizvodnih obratov oziroma kraj opravljanja storitev se lahko razlikuje od sedeža družbe.

ZGD (2006) v 29. členu določa za sedež družbe kraj, ki je kot sedež družbe vpisan v sodni register. Skladno s 30. členom ZGD (2006) je za sedež mogoče določiti kraj, kjer družba opravlja dejavnost, ali kraj, kjer se pretežno vodijo njeni posli. Družba ima lahko podružnice, ki so krajevno ločene od sedeža družbe kar je določeno v 31. členu ZGD (2006). Morajo pa biti vpisane v sodni register. Podružnice niso pravne osebe, smejo pa opravljati vse posle, ki jih sicer lahko opravlja družba (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

4.1.2. Knjiga sklepov

526. člen ZGD (2006) določa upravljanje družbe. Vse odločitve mora ustanovitelj vpisovati v knjigo sklepov, ki jo potrdi notar najkasneje do vpisa družbe v register. Sklepi, ki niso vpisani v knjigo sklepov, nimajo pravnega učinka (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

Nekateri avtorji (npr. Nikolič J.) vidijo pomanjkljivost v tem delu ZGD, ker ne določa natančno oblike in vodenja knjige sklepov. Predvideva se, da notarji, ki overijo knjigo sklepov vedo, da je ta »knjiga« sestavljena iz več vezanih, oštevilčenih listov, ki jih notar potrdi. V praksi pa se dogaja, da nekateri ustanovitelji in notarji menijo, da je knjiga sklepov - tudi v več izvodih - na listu zapisan sklep, ki ga potrdi notar. Taka družba ima več knjig sklepov, za vsak sklep oziroma za istočasno sprejete sklepe po eno.

4.1.3. Osnovni kapital

Temeljna funkcija osnovnega kapitala je, da v začetku delovanja družbe daje neko minimalno ekonomsko varnost in zagotovi upnikom, da bodo njihove terjatve tudi poravnane. Minimalni znesek osnovnega kapitala d. o. o. je kogentno določen in upniki so vsaj na začetku poslovanja družbe lahko prepričani, da bo družba lahko poravnala svoje obveznosti vsaj v višini osnovnega kapitala. Sproti poravnane obveznosti družbe so eden izmed temeljev uspešnega poslovanja, saj zagotavlja verodostojnost v očeh upnikov, kar lahko vpliva na pozitiven ugled podjetja kot takega. ZGD (2006) v 475. členu določa, da mora znašati osnovni kapital d. o. o. z enim družbenikom 7.500 eurov (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

Osnovni vložek¹ je lahko zagotovljen v denarju ali kot stvarni vložek oziroma stvarni prevzem. Kot stvarni vložek se lahko zagotovijo premičnine in nepremičnine, pravice in podjetje ali del podjetja. Za stvarni vložek se šteje tudi plačilo za premoženjske predmete, ki jih je družba prevzela in ki jih družba prišteje družbenikovemu vložku. Vsi vložki, ki so v valuti, ki ni državna valuta, so stvarni vložki (Zakon o gospodarskih družbah, 2005).

Peti odstavek 475. člena ZGD (2006) določa, da mora biti najmanj 1/4 osnovnega kapitala zagotovljena v denarju, kar znaša 1875 eurov. Stvarni vložki morajo biti v celoti izročeni pred prijavo za vpis v sodni register. V primeru, da vrednost stvarnih vložkov ne doseže vrednosti prevzetega osnovnega vložka, mora družbenik razliko vplačati v denarju. Osnovni vložki morajo biti posredovani družbi tako, da lahko poslovodja z njimi prosto razpolaga. Vplačani denarni vložki, morajo biti nakazani na bančni račun družbe (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

Če se za ustanovitev družbe zagotovijo stvarni vložki, mora ustanovitelj, skladno s 476. členom ZGD (2006), pred prijavo za vpis v sodni register sestaviti in podpisati poročilo o stvarnih vložkih. V poročilu se navedejo predmeti stvarnih vložkov, dejstva, ki dokazujejo, da vrednost stvarnega vložka ni manjša od višine prevzetega osnovnega vložka, in morebitne obremenitve stvarnega vložka. Če se v družbo vlaga podjetje, je potrebno poročilu priložiti še bilanco stanja in izkaz uspeha podjetja za zadnji dve poslovni leti. V primeru, da znaša

¹ Prvi odstavek 475. člena ZGD (2006) določa, da znaša vsak posamezen osnovni vložek najmanj 50 eurov.

skupna vrednost stvarnih vložkov več kot 100.000 eurov, mora ustanovitelj, na svoje stroške zagotoviti, da stvarne vloške oceni pooblaščen revizor, čigar poročilo je sestavni del poročila o stvarnih vložkih (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

4.1.4. Odgovornost ustanovitelja in poslovodje ob ustanovitvi

Skladno s 505. členom ZGD (2006) ustanovitelj samostojno odloča o naslednjih vprašanjih:

- sprejetju letne bilance stanja in izkaza uspeha ter o razdelitvi dobička;
- zahtevi za vplačilo osnovnih vložkov;
- vračanju naknadnih vplačil;
- delitvi in prenehanju poslovnih deležev;
- postavitvi in odpoklicu poslovodij;
- ukrepih za pregled in nadzor dela poslovodij;
- postavitvi prokurista in poslovnega pooblaščenca;
- uveljavljanju zahtevkov družbe proti poslovodjem ali družbenikom v zvezi s povračilom škode, nastale pri ustanavljanju ali poslovođenju;
- zastopanju družbe v sodnih postopkih proti poslovodjem;
- drugih zadevah, za katere določa ZGD ali družbena pogodba.

ZGD (2006) v svojem 479. členu opredeljuje odgovornost ustanovitelja in odgovornost poslovodij ob ustanovitvi družbe. V nekaterih primerih sta lahko ustanovitelj in poslovodja ista oseba. Ustanovitelj in poslovodja solidarno odgovarjata družbi za škodo, ki je bila povzročena namenoma ali iz hude malomarnosti in ki je nastala zaradi neizročitve ali nepravilne izročitve stvarnih vložkov, zaradi previsoke ocenitve teh vložkov, ali zaradi kakšnega drugega škodljivega ravnanja ob ustanovitvi družbe. V tem primeru imajo za poravnavo obveznosti prednost tretje osebe in zato se mora družba odpovedati odškodninskemu zahtevku. Zastaranje zahtevka zaradi neizročitve ali nepravilne izročitve stvarnih vložkov, zaradi previsoke ocenitve teh vložkov, ali zaradi kakšnega drugega škodljivega ravnanja ob ustanovitvi družbe začne teči z dnem vpisa družbe v register (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

4.1.5. Vpis v sodni register

Skladno s 43. členom ZGD (2006) pridobi družba lastnost pravne osebe šele z vpisom v sodni register (v nadaljevanju register). Če kdo pred vpisom družbe v register nastopa v njenem imenu, odgovarja osebno z vsem svojim premoženjem. Če pri takem nastopanju ustanovitelj pridobi kakšne pravice, jih mora po vpisu družbe v register prenesti na družbo, razen če družba prevzemu nasprotuje.

Pred prijavo družbe za vpis v register mora ustanovitelj izročiti stvarne vloške v celoti in vloški v denarju morajo znašati najmanj 1875 eurov. Če ustanovitelj pred prijavo družbe za vpis v sodni register ni v celoti vplačal denarnega dela osnovnega vložka, mora skladno s 524. členom ZGD (2006), za manjkajoči del zagotoviti družbi ustrezno varščino. Ustanovitelj mora listino o varščini predložiti sodišču ob prijavi za vpis v register. Če se v treh letih po

vpisu družbe v register vsi poslovni deleži združijo v rokah enega samega družbenika ali poleg njega še v rokah družbe, mora družbenik v treh mesecih po združitvi v celoti vplačati vse zneske osnovnih vložkov ali zagotoviti družbi ustrezno varščino (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

Ustanovitelj mora pred prijavo družbe v sodni register izpolniti obrazec »Predlog za vpis subjekta v sodni register«, predlog za vpis mora biti vložen v dveh izvodih za sodišče, en izvod pa prejme stranka. Prijavi za vpis v sodni register mora ustanovitelj predložiti (Postopek registracije d. o. o., 2005):

- akt o ustanovitvi;
- listino o varščini (v primeru, da ustanovitelj pred vpisom ni vplačal celotnega dela denarnega vložka);
- ustanovitelj odpre knjigo sklepov, ki jo potrdi notar najkasneje do vpisa družbe v register;
- potrdilo banke o depozitu denarnega vložka z izjavo banke, da lahko družba s sredstvi prosto razpolaga. Za resničnost izjave banka odgovarja družbi;
- poročilo pooblaščenega revizorja o vrednosti stvarnih vložkov;
- ustanovitelj je lahko *domača fizična oseba*, ki mora predložiti potrdilo o državljanstvu, potrdilo davčne uprave o plačanih davkih ter izjavo po členu 27/4 Zakona o sodnem registru, da ni ustanovitelj nobene druge družbe oziroma, da nima nobenih neporavnanih obveznosti, če pa že ima družbo, potem pa potrdilo, da družba nima neporavnanih obveznosti;
- ustanovitelj je lahko *domača pravna oseba*, ki mora predložiti statistični list za družbe ter izjavo in potrdilo banke v smislu 27/4 Zakona o sodnem registru za vse družbe, katerih ustanovitelj je;
- v primeru, ko je ustanovitelj *tuja fizična oseba*, je potrebno predložiti overjen potni list v prevodu ter izjavo po členu 27/4 Zakona o sodnem registru;
- v primeru, ko je ustanovitelj *tuja pravna oseba*, je potrebno predložiti overjen prevod izpiska iz sodnega registra, kjer je družba vpisana, potrdilo, v primeru, da je že lastnik družbe v Sloveniji ter izjavo v smislu 27/4 člena zakona o sodnem registru;
- dokazilo o plačilu sodne takse.

Po vpisu družbe v register sodišče po uradni dolžnosti objavi vpis v Uradnem listu RS, za kar nosi stroške družba. Le-ti so odvisni od dolžine prispevkov oziroma opisa družbe. S prejemom sklepa o vpisu družbe v register prejme družba tudi obrazec od Agencije za javna plačila in evidence (v nadaljevanju AJPEŠ), za prijavo poslovnega subjekta v Poslovni register Slovenije in za prijavo podružnice in drugih delov poslovnih subjektov v Poslovni register Slovenije. Na podlagi izpolnjenih obrazcev pridobi družba matično številko. Družbo je potrebno vpisati v register davčnih zavezancev, s katerim pridobi družba davčno številko. V primeru, ko želi ustanovitelj, da družba postane zavezanec za DDV, mora pri pristojni davčni izpostavi dvigniti potrebne obrazce.

4.1.6. Zastopanje družbe in veljavnost pravnih poslov

Skladno z 32. členom ZGD (2006) družbo zastopajo osebe, ki so določene z zakonom ali aktom o ustanovitvi družbe na podlagi zakona (zakoniti zastopniki). Zastopnik lahko opravlja vsa pravna dejanja, ki spadajo v pravno sposobnost družbe. Statutarna ali druga omejitev nima pravnega učinka proti tretjim osebam. Družba lahko v skladu s 33. členom ZGD (2006) podeli prokuro eni ali več osebam po postopku, določenem v aktu o ustanovitvi. Imenuje se lahko enega ali več prokuristov tudi samo za podružnico, vendar mora biti to izrecno označeno v registru in pri podpisu prokurista, sicer se šteje, da se prokura nanaša na celo družbo. V 34. členu je določeno, da se lahko prokura podeli tudi dvema ali več osebam skupno, tako da lahko le vse te osebe skupaj zastopajo družbo. Tretje osebe se lahko obrnejo le na enega izmed vseh prokuristov. Prokura upravičuje za vsa pravna dejanja, ki spadajo v pravno sposobnost družbe, razen za odsvajanje in obremenjevanje nepremičnin, za kar mora biti prokurist posebej pooblaščen. Omejitev prokure nima pravnega učinka proti tretjim osebam. Prokura se lahko vsak čas prekliče in prokurist ne more prokure prenesti na drugo osebo, kar določata 36. in 37. člen ZGD (2006). Skladno z 38. členom ZGD (2006) pa mora družba podelitev in prenehanje prokure prijaviti za vpis v register. Prokuristov podpis je treba shraniti pri sodišču. Prokurist je dolžan pri podpisovanju družbe uporabljati podpis s pristavkom, da gre za prokuro (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

ZGD (2006) določa veljavnost pravnih poslov v 525. členu. Pravni posli, ki jih edini družbenik sklene v imenu družbe s samim seboj kot drugo pogodbeno stranko, morajo biti v pisni obliki, pri čemer kolizijski zastopnik družbe ni potreben. To določilo ne velja le za posle, sklenjene v okviru rednega delovanja (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

4.1.6.1. Informativni izračun potrebnih sredstev za ustanovitev d. o. o.

Pravna služba Pospeševalnega centra za malo gospodarstvo (v nadaljevanju PCMG) je na svoji spletni strani prikazala informativni izračun potrebnih sredstev za ustanovitev d. o. o. z enim družbenikom. V nadaljevanju so prikazane posamezne postavke in njihova vrednost (Informativni izračun potrebnih sredstev za ustanovitev d. o. o., 2005):

- Osnovni kapital = 2.100.000 SIT
- Ocena stroškov ustanovitve = od 120.000 do 215.000 SIT
- Overovitev podpisa družbenikov = 1.800 SIT za enega družbenika
- Vpis v sodni register (1 do 10 ustanoviteljev) = od 28.000 (en družabnik) do 47.000 SIT (dva do deset družabnikov)
- Izdelava predloga za vpis v register = 24.000 SIT
- Izdelava žiga = 5.000 SIT
- Objava v Ur. listu RS = od 12.000 do 51.000 SIT (odvisno od obsega besedila)

Poleg sredstev, ki so potrebna za ustanovitev d. o. o. z enim družbenikom se ustanovitelji srečujejo tudi s časovnimi roki, ki so potrebni za registracijo d. o. o. Le-ti včasih predstavljajo določene omejitve, saj mora ustanovitelj čakati pri odločbah in dovoljenjih posameznih

institucij tudi po več dni. Nekateri postopki pa so izvedljivi le s predhodnim dovoljenjem določene institucije. V nadaljevanju je kratek prikaz trajanja posameznih postopkov registracije d. o. o. in kje nastajajo največji zastoji.

1. Postopek registracije družbe na sodišču. Za registracijo družbe je treba sestaviti akt o ustanovitvi in pred priglasitvijo v sodni register na banki vplačati osnovni kapital. To traja povprečno šest dni, sodišče pa nato za rešitev vloge in vpis v sodni register potrebuje še 28 dni- v povprečju 34 dni - *ozko grlo*.

2. Razvrstitev družbe po dejavnosti - v povprečju en dan (če komunikacije potekajo po pošti pa tudi do šest dni).

3. Pridobitev davčne številke od davčnega urada - v povprečju tri dni - *ozko grlo*.

4. Odprtje transakcijskega računa. Za odprtje TR podjetja je treba predložiti sklep o vpisu družbe v sodni register, obvestilo urada za statistiko in davčno številko - v povprečju dva dni.

5. Pridobitev odločbe o izpolnjevanju pogojev na upravni enoti. Po noveli ZGD se je pristojnost upravnih enot za izdajo odločb zmanjšala predvsem v gostinstvu, delno v kmetijstvu in ribištvu. Podjetniki na izdajo odločb čakajo od 10 do 45 dni, v nekaterih primerih pa tudi do 80 dni - v povprečju 22 dni - *ozko grlo*.

6. Pridobitev obrtnega dovoljenja. Obrtna zbornica izda obrtno dovoljenje v povprečju v 15 dneh - *ozko grlo*.

7. Prijava družbe v register Zavoda za zdravstveno varstvo Slovenije in Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. Družba mora začetek poslovanja prijaviti v osmih dneh po vpisu v register. Potrebna dokumentacija so klasifikacija dejavnosti, davčna številka in številka transakcijskega računa pri banki.

8. Prijava družbe v register Zavoda RS za zaposlovanje (ZRSZ).

9. Vpis v register Gospodarske zbornice (GZS). Članstvo v GZS je po veljavnem zakonu o GZS obvezno. GZS sama pridobiva podatke o članstvu iz baze podatkov poslovnega registra pri Statističnem uradu (SURS) in Davčnem uradu (DURS)

(Trajanje posameznih postopkov registracije d. o.o. in kje nastajajo največji zastoji, 2005).

4.2. POSLOVANJE DRUŽBE

4.2.1. Poslovođenje in poslovodja

Poslovodja zavzema v d. o. o. z enim družbenikom centralno mesto. Ustanovitelj mora pred vpisom družbe v sodni register določiti, kdo bo poslovodja družbe, saj je ime poslovodje obvezna sestavina prijave za vpis družbe v sodni register. Za poslovodjo se lahko imenuje vsaka fizična opravilno poslovno sposobna oseba. Poslovodja je poslovodni organ družbe, ki na lastno odgovornost vodi posle družbe in jo zastopa. V nekaterih primerih je poslovodja kar ustanovitelj sam, kar velja predvsem za majhne družbe oziroma družbe v družinski lasti. Predvsem v velikih družbah pa je za poslovodjo določena zunanja oseba.

ZGD (2006) v svojem 515. členu opredeljuje, da ima lahko družba enega ali več poslovodij, ki na lastno odgovornost vodijo posle družbe in jo zastopajo. V knjigi sklepov je lahko določeno, da se poslovodja imenuje za določen čas, ki ne sme biti krajši od dveh let. Ista oseba je lahko ponovno imenovana za poslovodjo. Ustanovitelj d. o. o. z enim družbenikom

uresničuje pooblastila skupščine družbe in lahko kadarkoli odpokliče poslovodjo, ne glede na to, ali je imenovan za določen ali nedoločen čas. V knjigi sklepov se lahko določi, da ustanovitelj odpokliče poslovodjo samo iz razlogov, določenih z aktom o ustanovitvi. Za zahteve iz pogodbe o opravljanju funkcije poslovodje se uporabljajo pravila, s katerimi so urejena obligacijska razmerja (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

Pogodba o poslovođenju je lahko sklenjena med lastnikom in poslovodjo ali med podjetjem in poslovodjo v primeru, da je poslovodja kar ustanovitelj sam. V *običajnih pogodbah* o poslovođenju lastnik - ustanovitelj priskrbi kapital in druga delovna sredstva, poslovodja pa upravljske in druge tehnične izkušnje. Poslovodja je primarno zainteresiran, da čim boljše proda visoko stopnjo znanja upravljanja in drugih storitev, s tem, da sprejme za to svojo aktivnost plačilo ali druge oblike nadomestila, ki jih zahteva. Lastnikov glavni namen pa je, da pridobi premoženjsko korist in tudi upravljske izkušnje za svoje podjetje, ne da bi pri tem poslovodjo vključil v premoženjsko strukturo podjetja. Takšen dogovor imenujemo *prava pogodba o poslovođenju (individualna pogodba)*, saj je pogodba ločena in samostojna in temelji na poslovnem razmerju med lastnikom/podjetjem in poslovodjo (Individualna pogodba o zaposlitvi, 2006).

Kadar poslovodne osebe sklepajo pogodbo o zaposlitvi, se lahko v pogodbi o zaposlitvi drugače uredijo pravice, obveznosti in odgovornosti delovnega razmerja, v zvezi s pogoji in omejitvami delovnega razmerja za določen čas, delovnim časom, zagotavljanjem odmorov in počitkov, plačilom za delo, disciplinsko odgovornostjo in prenehanjem pogodbe o zaposlitvi. V praksi obstajajo tako imenovani »Kriteriji za individualne pogodbe o zaposlitvi«.

Kriteriji so skupno navodilo in napotilo delodajalskih organizacij (Gospodarska zbornica Slovenije, Obrtna zbornica Slovenije in združenje delodajalcev obrtnih dejavnosti Slovenije GIZ) in stanovske organizacije slovenskih poslovodij (Združenje Manager) pri sklepanju individualnih pogodb o zaposlitvi poslovodij. Namen kriterijev je, da se zaradi uspešnega gospodarjenja v individualnih pogodbah o zaposlitvi zagotovi upoštevanje zahtevnosti nalog in posebne odgovornosti poslovodij, posebnih pravic poslovodij, spodbudno nagrajevanje poslovodij in soodvisnost obsega njihovih pravic od poslovne uspešnosti gospodarskih družb, od plač v njih zaposlenih in od gospodarskih razmer v državi. V primerih kriznega managementa pogodbeni stranki v individualnih pogodbah o zaposlitvi lahko za poslovodje uporabita tudi drugačne kriterije za nagrajevanje, ki bodo spodbudni za izboljšanje kriznih razmer in čimprejšnje doseganje pozitivnih poslovnih rezultatov gospodarskih družb.

Tabela 1: Razvrščanje družb po velikosti in kompleksnosti poslovanja

Merila velikosti družbe (zgornje vrednosti posamezne skupine)				Merila kompleksnosti poslovanja družbe		
Skupina *	Št. zaposlenih (do)	Prodaja (v mio €)**	Vrednost aktive (v mio €)	Internacionalizacija poslovanja	Diverzifikacija oz. zahtevnost izdelka/storitve	Organizacijska kompleksnost
1	50	7	4	domači trg	nizka	nizka
2	100	30	15			
3	220	70	30		mednarodni trg	srednja
4	600	170	70	visoka		visoka
5	1400	450	150			
6	3500	800	400	globalni trg		najvišja
7						

* Razvrstitev v skupine je skladna s stopnjo zahtevnosti vodenja

** Pri bankah se to merilo nadomesti z bilančno vsoto

Vir: Priporočila Združenja Managerjev pri sklepanju individualnih pogodb vodilnih managerjev v gospodarskih družbah, 2006.

Omenjeni kriteriji so podlaga za določanje razponov plač poslovodstvu. Ustanovitelj, kot edini odločevalec, po lastni presoji oceni tehtnost in pomembnost posameznega merila velikosti in kompleksnosti poslovanja družbe, pri čemer upošteva njene značilnosti poslovanja in posebnosti področja, na katerem deluje. Pri tem ustanovitelj daje večjo težo tistim merilom, ki so za družbo pomembnejša, lahko pa določenega merila ne upošteva, če za družbo nima ustrezne pomembnosti. Kombinacija več meril je osnova, na kateri se določi stopnja zahtevnosti vodenja družbe, ki je podlaga za določitev plače poslovodje v okviru ene izmed sedmih skupin. V najvišji, sedmi skupini, določitev plače poslovodje zaradi izjemne zahtevnosti vodenja družbe lahko presega priporočena merila.

Tabela 2: Razponi plač po stopnjah zahtevnosti vodenja družb

Stopnja zahtevnosti (skupina)	Osnovna letna bruto plača v tisoč evrih (razpon)
1	do okvirno 55.000
2	45.000 do okvirno 65.000
3	55.000 do okvirno 85.000
4	65.000 do okvirno 105.000
5	85.000 do okvirno 135.000
6	115.000 do okvirno 150.000
7	zunaj meril

Vir: Priporočila Združenja Managerjev pri sklepanju individualnih pogodb vodilnih managerjev v gospodarskih družbah, 2006.

V slovenski praksi najpogosteje velja, da se delovni in socialno-pravni vidik vodenja družbe uresničuje oziroma izvršuje v delovnem razmerju. Razlogi za to, da so vodilni poslovodje s podjetjem tudi v delovnem razmerju, niso pravni, ampak izvirajo iz tradicije in so socialni, lahko tudi ekonomski in psihološki. Obstajajo primeri, ko predstavniki delavcev preprosto poudarjajo, da mora biti direktor »naš«, torej zaposlen v podjetju. Po anketi Združenja Manager iz junija 2002 vodijo s poslovno pogodbo gospodarsko družbo le trije odstotki direktorjev. V tujini pa je posebna pogodba o vodenju zelo uveljavljena v praksi (Krašovec, 2002, str. 84).

Poslovodja je v okviru zakonskega pooblastila za zastopanje pooblaščen zastopati družbo v sodnih postopkih, vendar, če gre za sodni postopek zoper poslovodjo samega, nastopi nasprotje interesov in s tem nezdržljivost funkcije zastopnika v sodnem postopku. V takšnem primeru morajo družbe imenovati drugega zastopnika za zastopanje družbe v sodnih postopkih. To naj bi bila oseba, usposobljena za zastopanje pravnih strank pred sodišči – odvetniki. Odločitev o tem mora sprejeti ustanovitelj kot edini družbenik d. o. o. z enim družbenikom.

Ustanovitelj svobodno odloča tudi o odpoklicu poslovodje. Le-ta bo utemeljen, če hujše krši prepoved konkurence ali ustanovitelju onemogoči uresničevanje njegovih pravic ali drugače povzroči hujšo škodo. Utemeljen razlog za odpoklic nastopi tudi v primeru, če ustanovitelj izgubi zaupanje v poštenost poslovodje, kar mora temeljiti na konkretnih, dejanskih razlogih, saj trditev ne zadošča. Poslovodja nima pravice ponovno opravljati svojo funkcijo, če je bil odpoklican brez razloga, pa ima pravico do odškodnine po pravilih pogodbenega odškodninskega prava.

Ustanovitelj d. o. o. z enim družbenikom je lahko tudi sam poslovodja, kar je v manjših družbah z omejeno odgovornostjo povsem razširjena praksa. Vendar velja poudariti, da v funkciji poslovodje družbenik prevzema dodatne obveznosti in s tem povezane odgovornosti, ki so različne od tistih, ki jih prevzema, kadar o katerem koli vprašanju odloča kot družbenik.

4.2.2. Zaposlovanje

Pri zaposlovanju delavcev mora podjetnik upoštevati Zakon o delavnih razmerjih (v nadaljevanju: ZDR), določila Splošne kolektivne pogodbe za gospodarske dejavnosti in določila drugih zakonov s področja delovnega prava. Delovno razmerje je razmerje med delavcem in delodajalcem, v katerem je delavec prostovoljno vključen v organiziran delovni proces delodajalca in v njem za plačilo osebno in nepretrgano opravlja delo po navodilih in pod nadzorom delodajalca (Stražišar, 2005, str. 45).

Pogodba o zaposlitvi mora biti sestavljena v pisni obliki, v kateri so točno opredeljene vse obveznosti in pravice obeh pogodbenih strank. Obstaja pravilo, da naj bi se pogodbe sklepale za nedoločen čas, vendar obstajajo še druge oblike sklepanja pogodb, ki vplivajo na prožnost delovnih razmerij.

To so (Stražišar, 2005, str. 46):

1. *Pogodba o zaposlitvi za določen čas*: sklepanje take pogodbe je zakonsko časovno omejeno na največ dve leti. V prehodnem obdobju do leta 2007, oziroma za manjše delodajalce do leta 2010, je večkratno zaporedno sklepanje pogodbe omejeno na tri leta.
2. *Pogodba o zaposlitvi za opravljanje dela na domu*: kot delo na domu se šteje delo, ki ne poteka v prostorih delodajalca. V takem razmerju delodajalec ni dolžan upoštevati določenih določb zakona. Pogodbo o zaposlitvi mora delodajalec posredovati inšpektorju za delo, ki lahko v primeru, da delo na domu ni organizirano v skladu z varnostnimi predpisi in standardi, delo prepove.
3. *Pogodba o zaposlitvi s krajšim delovnim časom*: delavec, ki je zaposlen na takšen način, lahko uveljavlja svoje pogodbene, druge obveznosti in pravice iz delovnega razmerja v sorazmerju z dolžino delovnega časa.
4. *Pogodba o zaposlitvi s poslovodnimi delavci*.²

V pogodbi mora biti določena tudi minimalna plača, ki spada med obveznosti delodajalca, ki so določene v zakonu in v kolektivni pogodbi. V skladu z Zakonom o izvajanju dogovora o politiki plač v zasebnem sektorju v obdobju 2004-2005 znaša od prvega avgusta 2005 v Sloveniji minimalna plača 122.600,00 tolarjev bruto. Minimalna plača predstavlja minimalni znesek za izplačilo plač (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, 2006).

Pogodba o zaposlitvi preneha s potekom časa pri pogodbi, sklenjeni za določen čas, s smrtjo delavca, s postopkom prenehanja delodajalca ali s prisilno poravnavo, sporazumno razveljavitvijo, redno in izredno odpovedjo pogodbe o zaposlitvi, sodbo sodišča, s prenehanjem po samem zakonu in drugimi primeri, ki jih določajo zakoni za prenehanje pogodbe o zaposlitvi (Stražišar, 2005, str. 46).

Zakon ureja področje *zaposlovanja tujcev*, ki morajo imeti delovno dovoljenje za delo v Sloveniji, za *zaposlovanje delavcev iz dosedanjih članic EU* - tu velja načelo vzajemnosti glede sprostitev trga dela med Slovenijo in drugo državo članico, sicer mora imeti delavec delovno dovoljenje, za *zaposlovanje delavcev iz novih članic EU in članic, ki ne uveljavljajo prehodnega obdobja* ni potrebno delovno dovoljenje, pač pa mora delodajalec, ki zaposli takega delavca, opraviti prijavo delavca iz EU (Stražišar, 2005, str. 47).

Zakon v svoji terminologiji obravnava tudi **manjšega delodajalca**, zaradi katerega dovoljuje drugačno ureditev ter odstopanja od splošne ureditve. Med odstopanja spada oprostitev od obveznosti vnaprejšnjega določanja pogojev za opravljanje dela na posameznem delovnem mestu, večje možnosti zaposlovanja za določen čas, možnost določanja krajših odpovednih rokov in oprostitev določene obveznosti v postopku odpuščanja delavcev. Manjši delodajalec je delodajalec, ki zaposluje deset ali manj delavcev (Stražišar, 2005, str.45).

Pri uresničevanju osnovnih ciljev za zagotavljanje zmanjšanega poslovnega tveganja in na tej

² Natančneje prikazana v poglavju 4.2.3.

osnovi krepitve konkurenčne prednosti, mora delodajalca pri delu vselej voditi skrb za zdrave ljudi, njihovo varnost, ohranitev okolja in zagotavljanje čim višje ravni kakovosti življenja nasploh. Delavec ima namreč pravico do dela in delovnega okolja, ki mu zagotavlja varnost in zdravje pri delu (Stražišar, 2005, str. 48).

4.2.3. Poslovna skrivnost

39. člen ZGD (2006) šteje za poslovno skrivnost podatke, za katere tako določi družba s pisnim sklepom. S tem sklepom morajo biti seznanjeni vsi, ki pridejo v stik z zaupnimi podatki. Sem spadajo družbenik, delavci in druge osebe, ki so dolžne varovati poslovno skrivnost. Za poslovno skrivnost se štejejo tudi podatki, za katere je očitno, da bi nastala občutna škoda, če bi zanje izvedela nepooblaščen oseba, ne glede na to če so taki podatki določeni s sklepom. ZGD (2006) v 40. členu prepoveduje ravnanje, s katerim bi osebe izven družbe poskušale v nasprotju z zakonom in voljo družbe pridobiti podatke, ki so poslovna skrivnost družbe. Ustanovitelj, delavci in druge osebe so odgovorni za kršitev, če so vedeli ali bi morali vedeti za tak značaj podatkov. Poslovna skrivnost pa ne morejo biti podatki, ki so po zakonu javni ali podatki o kršitvi zakona ali dobrih poslovnih običajev (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

36. člen ZDR (2002) določa, da sodijo med poslovno skrivnost tudi tisti podatki, ki so bili delavcu zaupani ali je bil z njimi seznanjen na kakršenkoli drug način, in ne samo tisti, ki jih s pisnim sklepom določi delodajalec. Če delavec razkrije podatke nepooblaščen osebi in s tem povzroči delodajalcu občutno škodo, se njegovo vedenje o tem presoja glede na njegov položaj dela, ki ga opravlja pri delodajalcu, znanja in zmožnosti. ZDR določa krivdno načelo, če je delavec vedel ali bi moral vedeti za tako naravo podatka. Osebe, ki so dolžne varovati poslovno skrivnost, niso samo delavci, ampak vsi zaposleni in tudi druge osebe, torej tudi poslovodni organi, javni uslužbenci, funkcionarji, kakor tudi tisti, ki delajo kot študenti in dijaki na praksi ali po pogodbi o delu, kakor tudi tiste druge osebe, ki bi kakorkoli zvedele za delodajalčevo poslovno skrivnost (Zakon o delovnih razmerjih, 2002).

4.2.4. Prepoved konkurence in konkurenčna klavzula

Ustanovitelj in poslovodje d. o. o., v skladu z 41. členom ZGD (2006), ne smejo sodelovati kot delavci v katerikoli drugi družbi ali kot podjetnik z dejavnostjo, ki je ali bi lahko bila v konkurenčnem razmerju z dejavnostjo prve družbe. Akt o ustanovitvi družbe lahko določi pogoje, ob katerih je ustanovitelju in poslovodji dopustno sodelovati v konkurenčni družbi. Z aktom o ustanovitvi se lahko določi tudi, da traja prepoved tudi po tem, ko je prenehal biti družbenik oziroma poslovodja. Prepoved ne sme trajati več kot dve leti, razen v primeru, ko ustanovitelj ne odpokliče poslovodjo, za kar velja prepoved konkurence šest mesecev. Vse to ne posega v prepoved konkurence, ki velja za osebe v delovnem razmerju (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

Za kršitev prepovedi konkurence lahko družba skladno z 42. členom ZGD (2006) zahteva odškodnino. Družba lahko od kršitelja zahteva tudi, da ji prepusti posle, sklenjene na svoj

račun, kot posle, sklenjena za račun družbe, ali da nanjo prenese korist iz poslov, sklenjenih za svoj račun, ali da družbi odstopi pravico do odškodnine. Terjatev družbe za kršitev prepovedi konkurence zastarajo v treh mesecih po tem, ko družba izve za kršitev in kršitelja, najkasneje pa v petih letih od kršitve (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

Ko govorimo o prepovedi konkurence, se v delovnem pravu običajno misli na konkurenčno prepoved in konkurenčno klavzulo. Konkurenčna prepoved je, skladno s 37. členom ZDR (2002), ena od zakonsko določenih obveznosti delavca, ki mu je zaradi načel lojalnosti (lojalnost je težko definirati, vsebinsko pa pomeni zvestobo delavca delodajalcu v osebnem in etičnem pogledu in v zaščiti delodajalčevega dobrega imena) in varovanja poslovnih skrivnosti med trajanjem delovnega razmerja prepovedano opravljati posle, ki sodijo na delovno področje ali dejavnost delodajalca. Zakon določa prepoved konkurence v času trajanja pogodbe o zaposlitvi. Gre za zakonsko prepoved in je ni potrebno posebej določati v pogodbi o zaposlitvi. S pogodbo o zaposlitvi se konkurenčna prepoved le natančneje določi, se pravi opredeli, kaj pomeni kršitev te prepovedi. Že na podlagi pogodbe o zaposlitvi je delavec dolžan opravljati delo vestno in pošteno, v interesu delodajalca, se pri tem vzdržati škodljivih dejanj in ne kršiti konkurenčne prepovedi. Kršitev prepovedi konkurence v času trajanja delovnega razmerja pomeni podlago za disciplinsko in odškodninsko odgovornost ter podlago za odpoved pogodbe o zaposlitvi s strani delodajalca. Odškodninska odgovornost bo podana v primeru, da bodo podane vse predpostavke za odškodninsko odgovornost. Presoja se po pravilih obligacijskega prava. Pri tem se upošteva subjektivni rok treh mesecev od dneva, ko je delodajalec zvedel za opravljanje dela ali sklenitev posla, in objektivni rok treh let od dokončanja dela ali sklenitve posla. Oba zastaralna roka je potrebno upoštevati kumulativno (Zakon o delovnih razmerjih, 2002).

Pogodbena prepoved konkurenčne dejavnosti določa ZDR (2002) v 38. členu, ko pravi: če delavec pri svojem delu ali v zvezi z delom pridobiva tehnična, proizvodna ali poslovna znanja in poslovne zveze, lahko delavec in delodajalec v pogodbi o zaposlitvi dogovorita prepoved opravljanja konkurenčne dejavnosti po prenehanju delovnega razmerja. Takšna pogodbena prepoved opravljanja konkurenčne dejavnosti se lahko dogovori najdlje za obdobje dveh let po prenehanju pogodbe o zaposlitvi in le v primerih, ko delavcu preneha pogodba o zaposlitvi po njegovi volji ali krivdi. Splošno pravilo pa je, da mora biti določena z razumnimi časovnimi omejitvami prepovedi konkuriranja in ne sme izključiti možnosti primerne zaposlitve delavca in če ni izražena v pisni obliki, se šteje, da ni dogovorjena. Konkurenčna klavzula je pogodbeno določilo v pogodbi o zaposlitvi, s katero se delavec in delodajalec dogovorita, da delavec določeno obdobje po prenehanju delovnega razmerja ne bo opravljal za delodajalca konkurenčne dejavnosti. Gre za prostovoljen dogovor obeh strank, ki ne more nastati enostransko s strani delodajalca, ampak mora biti podano soglasje volje obeh stranke. Konkurenčna klavzula ne predstavlja obligatorne sestavine pogodbe o zaposlitvi (Zakon o delovnih razmerjih, 2002).

O nadomestilu za spoštovanje konkurenčne klavzule je v 39. členu ZDR (2002) določeno: če spoštovanje konkurenčne klavzule onemogoča pridobitev zaslužka, primerljivega delavčevi

prejšnji plači, mora delodajalec delavcu za ves čas spoštovanja prepovedi mesečno izplačevati denarno nadomestilo, ki ga je treba prav tako določiti s pogodbo o zaposlitvi in mora znašati mesečno najmanj tretjino povprečne mesečne plače delavca v zadnjih treh mesecih pred prenehanjem pogodbe o zaposlitvi. Če se denarno nadomestilo za spoštovanje konkurenčne klavzule ne določi s pogodbo o zaposlitvi, konkurenčna klavzula ne velja (Zakon o delovnih razmerjih, 2002).

V skladu s 40. členu ZDR (2002) se lahko delodajalec in delavec sporazumno dogovorita o prenehanju konkurenčne klavzule. Če delavec odpove pogodbo o zaposlitvi, ker je delodajalec huje kršil določila pogodbe o zaposlitvi, konkurenčna klavzula preneha veljati, če delavec v roku enega meseca od dneva prenehanja pogodbe o zaposlitvi prejšnjemu delodajalcu pisno izjavi, da ni vezan s konkurenčno klavzulo (Zakon o delovnih razmerjih, 2002).

V praksi se delodajalci spoštovanju konkurenčne klavzule kar odrečejo, saj lahko zanje pomeni precejšnje finančno breme. Če delodajalec zahteva, da njegov nekdanji zaposleni ne ustanovi konkurenčnega podjetja oziroma se ne zaposli v konkurenčnem podjetju, mu mora plačevati nadomestilo v znesku najmanj tretjine plače, dokler si delavec ne poišče nove zaposlitve, ki ni v nasprotju s podpisano konkurenčno klavzulo.

4.2.5. Objava podatkov in sporočil družbe

Družba oziroma poslovodja mora objavljati podatke o delovanju družbe, njenih načrtih, akcijah, ponudbi itd. To je dobro za prepoznavnost družbe. Na ta način javnost spozna delovanje družbe in potencialni kupci in poslovni partnerji jo lažje prepoznajo v množici ponudnikov.

11. člen ZGD (2006) določa objavo podatkov in sporočil družbe. Če zakon ali akt družbe določata dolžnost objave določenih podatkov ali sporočil družbe, se ti objavijo v Uradnem listu RS, če zakon ne določa drugače. Poslovodstvo mora zagotoviti, da sporazumevanje z zaposlenimi v družbi v zvezi z dajanjem navodil za delo zaposlenim, vodenjem postopkov, v katerih se odloča o pravicah zaposlenih in sodelovanjem delavcev poteka v slovenskem jeziku. Zakon specifično določa, da na območjih, kjer živita italijanska oziroma madžarska narodna skupnost lahko tako sporazumevanje poteka v italijanskem oziroma madžarskem jeziku. V slovenščini morajo biti izdelani in objavljeni akti družbe, če so z zakonom ali statutom družbe določeni kot obvezni, ali če so namenjeni ustanovitelju ali so pomembni za izvrševanje njegovih pravic in obveznosti, ali če so namenjeni osebam, ki so v družbi v delovnem razmerju, ali če so naslovljene na državljane Republike Slovenije v zvezi z zadevami družbe. Na območjih, kjer živi italijanska oziroma madžarska narodna skupnost se v omenjenih aktih lahko uporablja tudi italijanščina oziroma madžarščina (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

4.2.6. Knjigovodske listine

Knjigovodska listina je pisni dokaz o nastanku poslovnega dogodka in je osnova za knjiženje poslovnih sprememb v podjetju. Pravila za vodenje so predpisana s slovenskimi računovodskimi standardi (v nadaljevanju SRS). Knjigovodske listine delimo na (Stražišar, 2002, str. 48):

- *zunanje ali izvirne* knjigovodske listine: npr. računi, dobavnice, ki pridejo v podjetje in
- *notranje ali izvedene* knjigovodske listine: npr. računi, naročilnice, prevzemnice, kalkulacije, obračuni plač, blagajniški prejemki, ki nastanejo v podjetju na podlagi izvirnih knjigovodskih listin ali podatkov iz poslovnih knjig.

Knjigovodske listine je potrebno redno in sistematično odlagati ter urediti hrambo zanje, in sicer:

- *trajno*: letni računovodski izkazi (bilanca uspeha, stanja), končni obračun plač zaposlenih, plačilne liste,
- *pet let*: knjigovodske listine, na podlagi katerih se knjiži prejete in izdane fakture,
- *tri leta*: listine plačilnega prometa,
- *dve leti*: prodajni in kontrolni bloki, pomožni obračuni in podobne knjigovodske listine.

Knjigovodske listine so verodostojne, če se pri kontroliranju pokaže, da lahko strokovno usposobljene osebe, ki niso sodelovale pri poslovnih dogodkih, na njihovi podlagi popolnoma jasno in brez kakršnihkoli dvomov spoznajo naravo in obseg poslovnih dogodkov.

4.2.7. Poslovne knjige

D. o. o. z enim družbenikom morajo voditi poslovne knjige in jih enkrat letno zaključiti. Poslovno leto se lahko razlikuje od koledarskega leta.

V skladu s slovensko računovodsko zakonodajo morajo družbe voditi poslovne knjige, bodisi po sistemu enostavnega knjigovodstva, bodisi po sistemu dvostavnega knjigovodstva. D. o. o. z enim družbenikom vodijo poslovne knjige po sistemu dvostavnega knjigovodstva. Po načelih dvostavnega knjigovodstva morajo družbe v skladu s SRS voditi temeljne in pomožne poslovne knjige (Stražišar, 2002, str. 48).

Temeljne poslovne knjige so obvezne in so (Stražišar, 2002, str. 48):

- glavna knjiga, v njej urejamo in obdelujemo podatke o vseh spremembah in stanjih ekonomskih kategorij poslovnega sistema na povezani, dostavni zasnovi, je del finančnega knjigovodstva,
- dnevnik je računovodski razvid, kjer se podatki vodijo po časovnem zaporedju.

Pomožne knjige niso obvezne, mednje pa sodijo (Stražišar, 2002, str. 48):

- analitične evidence, ki so razčlenitve temeljnih kontov glavne knjige,
- druge pomožne knjige, ki praviloma dopolnjujejo konte glavne knjige.

Stanja v pomožnih knjigah morajo biti usklajena s stanji kontov glavne knjige. ZGD (2005) v 54. členu določa, da se morajo poslovne knjige enkrat letno zaključiti in da jih moramo hraniti trajno, knjigovodske listine pa samo določeno časovno obdobje. Hramba poslovnih knjig je različno določena v različnih predpisih, in sicer v ZGD, v SRS in v davčnih predpisih (Škof, 2005, str. 15).

SRS so računovodski standardi, ki jih sprejme Slovenski inštitut za revizijo v soglasju z ministroma, pristojnima za gospodarstvo in finance. Pred tem morata oba ministra pridobiti mnenje Gospodarske zbornice Slovenije, Obrtne zbornice Slovenije in Agencije za trg vrednostnih papirjev (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

Standard 21 (knjigovodske listine) določa, da vsako podjetje v svojih aktih opredeli način hrambe knjigovodskih listin, časa hrambe pa standard podrobneje ne določa. Standard 22 (poslovne knjige) določa, da podjetje samo v svojem aktu opredeli, kdaj se računalniški dnevnik glavne knjige natisne. Natis pa je obvezen ob letnem poročilu. Za pomožne poslovne knjige je politika odtisa in hrambe prepuščena ureditvi z internim aktom podjetja. Po standardu 23 (računovodsko obračunavanje in računovodske obračuni) je treba hraniti računovodske obračune, in sicer letne računovodske izkaze in končne obračune plač zaposlenih ter izplačilne liste za obdobja, za katera ni končnih obračunov plač zaposlenih, trajno, pomožne obračune pa dve leti. Letni obračuni se hranijo v izvornikih (Pojasnila k slovenskim računovodskim standardom, 2006).

4.2.7.1. Velikost podjetja

Od velikosti podjetja je odvisen način vodenja poslovnih knjig, obveznost statističnega poročanja, nadrobnost računovodskih izkazov itd.

Merila za razvrščanje družb so določena v 55. členu ZGD (2006):

- število zaposlenih (mikro družbe imajo do 10 zaposlenih, velike pa nad 250 zaposlenih),
- čisti prihodki od prodaje v zadnjem poslovnem letu,
- vrednost aktive ob koncu poslovnega leta.

Mikro družba je družba, ki izpolnjuje vsaj dva od naslednjih kriterijev: povprečno število delavcev ne v poslovnem letu ne presega 10, čisti prihodki od prodaje ne presegajo 2.000.000 eurov in vrednost aktive ne presega 2.000.000 eurov.

Majhna družba je tista, ki izpolnjuje najmanj dva od naslednjih kriterijev: povprečno število zaposlenih v zadnjem poslovnem letu je manjše od 50, čisti prihodki od prodaje so manjši od 7.300.000 eurov in vrednost aktive na bilančni presečni dan ne presega 3.650.000 eurov.

Srednja družba je družba, ki izpolnjuje vsaj dva kriterija: povprečno število zaposlenih v zadnjem poslovnem letu je manjše od 250, čisti prihodki od prodaje so manjši od 29.200.000 eurov in vrednost aktive na bilančni presečni dan ne presega 14.600.000 eurov.

Velike družbe so vse tiste družbe, ki presegajo navedene kriterije, v vsakem primeru pa so to banke, zavarovalnice in družbe, ki morajo po zakonu izdelati konsolidirano letno poročilo.

ZGD je na tem področju usklajen s pravom EU in njenimi direktivami. EU spreminja prage glede velikosti družb vsakih pet let zato, da jih uskladi z ekonomskimi in monetarnimi trendi v Uniji. Enaki ostajajo le pragi glede števila zaposlenih. Navedeni pragi v Direktivi št. 2003/38 spreminjajo četrto bilančno direktivo in se kot taki uporabljajo zgolj za računovodske namene (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

4.2.8. Letno poročilo

Na podlagi zaključenih poslovnih knjig je treba za vsako poslovno leto v roku treh mesecev po koncu poslovnega leta sestaviti letno poročilo.

Letno poročilo mora biti sestavljeno jasno in pregledno in izkazovati mora resničen in pošten prikaz premoženja ter obveznosti družbe, njen finančni položaj in poslovni izid. Letno poročilo je sestavljeno iz:

- bilance stanja,
- izkaza poslovnega izida,
- izkaz denarnih tokov,
- prilog s pojasnili k izkazom,
- samo za družbe, zavezane k reviziji, pa še iz dodatnih izkazov: izkaz finančnega izida, izkaz gibanja kapitala in poslovno poročilo.

Poslovno poročilo v skladu s 70. členom ZGD (2006) mora vsebovati vsaj pošten prikaz razvoja in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja, vključno z opisom bistvenih tveganj in negotovosti, ki jim je družba izpostavljena. Pošten prikaz mora biti uravnotežena in celovita analiza razvoja in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja, ki ustreza obsegu in kompleksnosti njenega poslovanja. Analiza mora vsebovati ključne računovodske, finančne in, če je to potrebno, druge kazalce, kazalnike in druge pokazatelje, ki vključujejo tudi informacije, povezane z varstvom okolja in delavci. Analiza vključuje ustrezno sklicevanje na zneske v računovodskih izkazih in potrebna dodatna pojasnila. V poslovnem poročilu morajo biti prikazani tudi vsi pomembnejši poslovni dogodki, ki so nastopili po koncu poslovnega leta, pričakovani razvoj družbe, aktivnosti družbe na področju raziskav in razvoja ter obstoj podružnic družbe. Če je to pomembno za presojo premoženja in obveznosti družbe, njenega finančnega položaja ter poslovnega izida, morajo biti v poslovnem poročilu prikazani tudi cilji in ukrepi upravljanja finančnih tveganj družbe, vključno z ukrepi za zavarovanje vseh najpomembnejših vrst načrtovanih transakcij, za katere se posli zavarovanja računovodsko posebej prikazujejo, ter izpostavljenost družbe cenovnim, kreditnim, likvidnostnim tveganjem in tveganjem v zvezi z denarnim tokom (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

4.2.9. Javna objava letnih poročil

Javna objava letnih poročil je po 58. členu ZGD (2006) obvezna. Letno poročilo, ki ga družba sestavi za notranje in zunanje uporabnike, je hkrati tudi podlaga za državno statistiko in javno objavo. Letna poročila za ta namen je potrebno oddati na AJPES, priloga k davčnemu obračunu pa je tudi letno poročilo, ki se odda na Davčni urad Republike Slovenije (v nadaljevanju: DURS) (Stražišar, 2005, str. 54).

V skladu s 59. členom ZGD (2006) lahko organizacija, pooblaščenca za obdelovanje in objavljane podatkov, podatke iz letnih poročil o premoženjskem in finančnem položaju ter poslovnem izidu družb uporabi samo za izdelavo uskupinjenih informacij o ekonomskih gibanjih. Tudi osebe pooblaščenca za obdelovanje podatkov so zavezane k poslovni skrivnosti in brez dovoljenja družbe oziroma sklepa sodišča nimajo pravice posredovati zaupnih podatkov nepooblaščenim osebam. Podatkov o posamezni družbi ne sme posredovati drugim osebam ali jih javno objaviti. Ne glede na to pa mora taka organizacija vse te podatke posredovati v ustrezni elektronski obliki državnim organom in pravnim osebam, ki so z zakonom pooblaščenca za pridobivanje in uporabo teh podatkov za evidenčne, analitsko-informativne in raziskovalne namene. Državni organi in člani Ekonomskega socialnega sveta so upravičeni do brezplačnega dostopa do teh podatkov, pravne osebe pa proti plačilu dejanskih stroškov obdelave oziroma posredovanja podatkov (Zakon o gospodarskih družbah, 2005).

4.2.10. Davki

Davčni predpisi določajo, da morajo biti poslovne knjige vodene na način, ki zagotavlja podatke za pravilno ugotovitev davčnih obveznosti zavezanec. Zavezanec je pravna oseba domačega in tujega prava (nerezidenti). Rezident RS je zavezan za davek od vseh dohodkov, ki imajo vir v Sloveniji, in od vseh dohodkov, ki imajo vir izven Slovenije. Davčni zavezanec, ki ni rezident RS – nerezident RS, pa je davčni zavezanec za davek od vseh dohodkov, ki imajo svoj vir v Sloveniji. Določitev rezidenstva predstavlja širitev kroga davčnih zavezancev, in sicer, če je zavezanec rezident Slovenije, ki izpolnjuje vsaj enega izmed naslednjih pogojev (Škof, 2005, str. 32):

- da ima sedež v Sloveniji,
- ali ima kraj dejanskega upravljanja v Sloveniji.

Zavezanec je nerezident Slovenije, če ne izpolnjuje vsaj enega od navedenih pogojev. Nerezident je zavezan za davek od vseh dohodkov, ki imajo vir v Sloveniji. To pomeni, da če je v zakonu tako določeno in da se tak dohodek doseže v Sloveniji, mora pravna oseba, četudi ni rezident, davek plačati v Sloveniji. Davčna osnova rezidenta in nerezidenta je dobiček, ki se ugotavlja kot razlika med prihodki in odhodki, ugotovljenimi na podlagi zakona, in slovenskimi računovodskimi standardi, razen nekaterih, za katere jih drugače določa zakon (Škof, 2005, str. 32).

D. o. o. z enim družbenikom mora v teku svojega poslovanja plačevati tudi davke in druge obveznosti. V večini primerov so to:

- *Davek od dobička*: se po svojih značilnostih uvršča med neposredne osebne davke in pomeni temelj obdavčitve dohodkov oziroma dobička gospodarskih subjektov. Obveznost plačevanja davka od dobička pravnih oseb je določena z Zakonom o davku od dobička pravnih oseb, ki v zvezi s tem določa zavezanca za davek od dobička, ugotavljanje davčne osnove za obračun davka, davčno stopnjo ter davčne olajšave in oprostitve. Način obračunavanja in plačevanja davka od dobička pravnih oseb pa tako kot za druge davke ureja Zakon o davčnem postopku. Stopnja davka od dobička je proporcionalna in znaša 25 odstotkov (Davek od dobička pravnih oseb, 2006).
- *Davek iz dejavnosti*: stopnja je odvisna od davčne osnove in je določena progresivno. V letu 2005 je bila davčna osnova v razponu med 16 in 50 odstotkov (Davek od dohodkov pravnih oseb, 2006).
- *Davek na dodano vrednost (DDV)*: Zakon o davku na dodano vrednost določa, da se DDV obračunava in plačuje od dobav blaga in opravljenih storitev, ki jih davčni zavezanec opravi v okviru opravljanja svoje dejavnosti na območju RS za plačilo in od uvoza blaga v Slovenijo. Davčni zavezanec je vsaka družba, ki kjerkoli neodvisno (samostojno) opravlja dejavnost. Dejavnost pa pomeni vsako proizvodnjo, predelavo, trgovsko in storitveno dejavnost, ne glede na namen ali rezultat opravljanja dejavnosti (Davek na dodano vrednost, 2006).
- *Davki pri pogodbah o delu in pri avtorskih pogodbah*: Stopnje davka je odvisna od mesečne bruto plače zaposlenega. Stopnje davka od 1. januarja 2006 do 31. decembra 2006 so določene po naslednjih kriterijih: do 165.000 tolarjev mesečne bruto plače zaposlenega je davčna stopnja 0 odstotkov, od 165.001 do 400.000 tolarjev mesečne bruto plače zaposlenega znaša 3 odstotkov, od 401.000 do 750.000 tolarjev mesečne bruto plače zaposlenega znaša 6,3 odstotkov, nad 750.000 tolarjev mesečne bruto plače pa znaša davčna stopnja 11,5 odstotkov (Lestvica davka na izplačane plače, 2006).
- *Prispevki za zaposlene osebe*: sem spadajo prispevki za obvezno zdravstveno zavarovanje, pokojninski prispevki in ostali prispevki.

V skladu z 12. členom Zakona o davčni službi (2004) Generalni davčni urad vzpostavi, organizira in vodi davčni register, ki ga vzdržujejo posamezni davčni uradi. Pravilne in ažurne podatke zanj morajo zagotavljati davčni zavezanci sami. Posebej je vzpostavljen davčni register pravnih oseb in drugih fizičnih oseb, ki opravljajo dejavnost. Davčni register zajema tako: firmo oz. ime družbe, sedež in naslov osebe, ki vodi poslovne knjige, če poslovnih knjig ustanovitelj kot edini družbenik in poslovodja ne vodi sam. V praksi so uporabljene visoke globe, določene z zakonom, za davčne zavezance, ki ne spoštujejo določb zakona o vpisu sprememb v davčni register. Plačani davki, prispevki in druge obvezne

dajatve, za katere je skrbnik in nadzornik Davčna uprava RS, so prihodki proračuna države, proračunov občin, Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije in Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

Tabela 3: Pomembni datumi za sporočanje podatkov DURS

Davek	Ime vloge	31. jan	28. feb	31. mar	30. jun
Davek od dohodkov pravnih oseb	Obračun davka od dohodkov pravnih oseb*			X	
Dohodnina	Dostava podatkov za odmero dohodnine	X			
Dohodnina	Poročilo o dohodku od prihrankov v obliki plačil obresti		X		
DDV	Zahtevek za vračilo DDV davčnemu zavezancu, ki nima sedeža v Sloveniji				X
DDV	DDV-O: Obračun davka na dodano vrednost za obdobje**				

* Zavezanec za davek od dohodkov pravnih oseb mora predložiti obračun davka od dohodkov pravnih oseb (davčni obračun) davčnemu organu najpozneje **do 31. marca** tekočega leta za preteklo leto, skupinski davčni obračun pa najpozneje **do 30. aprila** tekočega leta za preteklo poslovno leto.

Če davčni zavezanec sestavlja davčni obračun za davčno obdobje, ki se razlikuje od koledarskega leta in je enako poslovnemu letu, predloži davčni obračun najpozneje v treh mesecih od začetka tekočega poslovnega leta za preteklo poslovno leto, skupinski davčni obračun pa najpozneje v štirih mesecih od začetka tekočega poslovnega leta za preteklo poslovno leto.

** Zavezanec mora predložiti davčni obračun do zadnjega delovnega dne naslednjega meseca po poteku davčnega obdobja, ne glede na to, ali izkazuje davčno obveznost v mesečnem, trimesečnem ali polletnem obračunu DDV

Vir: Pomembni datumi-za pravne osebe, 2006.

Davčni zavezanec mora, do 31. januarja tekočega leta, dostaviti podatke za odmero dohodnine. Poročilo o dohodku od prihrankov v obliki plačil obresti mora davčni zavezanec predložiti do 28. februarja tekočega leta.

4.2.11. Sprememba akta o ustanovitvi

Poslovanje družbe se lahko v letih spremeni. Na to lahko vpliva zunanje ali notranje okolje družbe. Vsako okolje ima neke svoje specifikke, ki se jim mora družba v teku svojega poslovanja prilagoditi. Med določljivke sprememb bi lahko uvrstili na primer prilagoditev ciljnim uporabnikom, novim zakonskim zahtevam, spremembi notranje strukture družbe in njenim pogojem poslovanja itd. Vse to lahko vpliva na to, da se ustanovitelj odloči za spremembo akta o ustanovitvi. Tudi za take spremembe ni potrebno, da jih potrdi notar. Bistvenega pomena je, v skladno s 516. členom ZGD (2006), da ustanovitelj oziroma

poslovodja vsako spremembo akta o ustanovitvi prijavi za vpis v register. Poleg prijave je potrebno priložiti še prečiščeno besedilo akta o ustanovitvi. Če je za spremembo akta potrebno dovoljenje državnega oziroma drugega organa, se prijavi priloži tudi ta listina. Ustanovitelj d. o. o. z enim družbenikom ima s tega vidika olajšano delo, saj ne potrebuje soglasja družbenikov in notarske potrditve. Sprememba akta o ustanovitvi prične veljati z vpisom v sodni register (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

4.2.12. Povečanje in zmanjšanje osnovnega kapitala

Razširitev poslovanja družbe in drugi razlogi lahko narekujejo povečanje osnovnega kapitala. Ustanovitelj lahko, skladno s 517. členom ZGD (2006), sprejme sklep o povečanju osnovnega kapitala. Le-to se lahko opravi kot povečanje osnovnega kapitala z vložki, pri čemer se premoženje družbe dejansko poveča (efektivno povečanje), ali kot povečanje osnovnega kapitala iz sredstev družbe, kjer se prenašajo sredstva družbe iz rezerv in dobička v osnovno glavnico družbe (nominalno povečanje). Povečanje osnovnega kapitala zahteva spremembo akta o ustanovitvi, ki se lahko opravi pred ali po vpisu v sodni register. Vsekakor mora biti vsaka sprememba akta o ustanovitvi vpisana v sodni register.

V primeru, da se ustanovitelj odloči za povečanje kapitala z vložki, lahko nastane tudi d. o. o. z dvema ali več družbeniki. V nasprotnem primeru pa se ustanovitelj lahko odloči, da bo sam prevzel vložek v družbo. Določen mora biti časovni rok, do katerega lahko ustanovitelj uveljavlja to pravico. Novi vložki so lahko različni ali pa enaki po vrednosti. Vrednost posameznega vložka ne sme biti nižja od 50 eurov. Osnovni kapital se lahko poveča s povečanjem stvarnih vložkov, vendar mora biti možnost vlaganja teh vložkov opredeljena v sklepu o povečanju osnovnega kapitala. Če v sklepu o povečanju osnovnega kapitala ni opredeljena možnost stvarnih vložkov, bi bil njihov prevzem neveljaven, prevzemnik pa dolžan izpolniti obveznost v denarju. Poročilo o stvarnih vložkih je potrebno za sodišče tudi v tem primeru. Pri nominalnem povečanju osnovnega kapitala se ne prilije nov kapital, ampak se za povečanje uporabijo presežne rezerve ali dobiček družbe. Rezerve morajo biti sposobne, da se transformirajo, ne sme se poseči po rezervnih sredstvih, ki jih mora družba po zakonu imeti. Tak način povečanja je bilančna operacija, saj so pogoj za to presežna sredstva v rezervah ali nerazdelitev dobička ustanovitelju. Tudi v tem primeru je potrebno, da ustanovitelj sprejme sklep o povečanju (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

V skladu s 520. členom ZGD (2006) lahko ustanovitelj sprejme sklep, da se osnovni kapital zmanjša. Zmanjšanje je veljavno le, če poslovodja vsaj dvakrat objavi sklep o zmanjšanju osnovnega kapitala in v objavi pozove upnike, da se zglasijo pri družbi in izjavijo, ali soglašajo z zmanjšanjem osnovnega kapitala; upnike, ki so družbi znani, mora pozvati neposredno in če družba upnikom, ki niso soglašali z zmanjšanjem osnovnega kapitala, poravna zahtevke ali zagotovi varščino. Zmanjšanje osnovnega kapitala se lahko prijavi v register šele po enem letu od zadnje objave o pozivu upnikom in po tem, ko poslovodja predloži dokaze o tem, da je družba poravnala zahtevke upnikom ali jim zagotovila varščino. Zmanjšanje osnovnega kapitala ne sme biti večje od 7.500 eurov. To je potrebno predvsem

zaradi varstva upnikov. Vsak upnik ima pravico zahtevati pred zmanjšanjem osnovnega kapitala poplačilo svojih zapadlih terjatev, za nezapadle terjatve pa zavarovanje (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

Zmanjšanje osnovnega kapitala se lahko opravi tudi po poenostavljenem postopku. To velja za kritje prenesene izgube oziroma čiste izgube poslovnega leta ali prenos zneskov v kapitalske rezerve. Poenostavljeno zmanjšanje zneskov ni dovoljeno, če je mogoče preneseno izgubo oziroma izgubo poslovnega leta pokriti z uporabo čistega dobička poslovnega leta, drugih rezerv iz dobička, statutarnih rezerv, če jih je dovoljeno uporabiti za te namene in kapitalskih ter zakonskih rezerv. Sodišče zavrne vpis v sodni register, če niso izpolnjeni zahtevani pogoji. Izpolnitev pogojev ne presoja le na podlagi poročila poslovodje o izpolnitvi obveznosti do upnikov, sodišče lahko to izve tudi na druge načine, zlasti z direktno intervencijo upnikov. V register se vpišejo spremembe glede osnovnega kapitala in osnovnih vložkov. Vpis se objavi zaradi zagotavljanja varnosti v pravnem prometu (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

4.2.13. Ničnost in izpodbojnost sklepov

ZGD (2006) v svojem 390. členu določa primere, ko so sklepi ustanovitelja nični. Sklepi, ki niso sprejeti v skladu z zakonskimi določili, so nični. Postopek ugotavljanja ničnosti je hiter, ničen sklep pa nima pravnih posledic. Po 394. členu ZGD (2006) mora tisti, ki je karkoli prejel na podlagi ničnega sklepa, vrniti družbi celotno vrednost skupaj s stroški.

O vsebinski ničnosti govorimo, če je sklep posegel v bistvo družbe, če ni združljiv z namenom, če je bil kršen zakon, javni red in poslovna morala, zlasti če je usmerjen v oškodovanje upnikov in javnega interesa. Taka generalna opredelitev povzroča v praksi težave. Z bistvom družbe razumemo kršitev tistih pravil, ki posegajo v elemente pravne osebe, kršitev pravil o ohranjanju kapitala in omejeno jamčevanje ustanovitelja za dodatne obveznosti. Za varstvo upnikov ne gre le takrat, ko je to izrecno poudarjeno v zakonu, sem sodijo tudi vse kršitve pravil o ohranjanju kapitala, s katerim je lahko prizadet tudi javni-fiskalni interes.

V 395. členu ZGD (2006) so določeni razlogi za izpodbojnost sklepov ustanovitelja, ki opravlja funkcijo skupščine. Pri d. o. o. z enim družbenikom je izpodbojnost sklepov možna samo v primeru, da sklepe izpodbijajo upniki. Sklep ustanovitelja je izpodbojen, če je vsebina sklepa v nasprotju z zakonom ali statutom, če so bile pri sprejemu sklepa kršene določbe zakona oziroma statuta in te kršitve vplivajo na veljavnost sklepa. Sklepa ni več mogoče razveljaviti, če je ustanovitelj izpodbojni sklep potrdil z novim sklepom in če proti temu novemu sklepu v izpodbojnem roku ni bila vložena tožba za njegovo razveljavitev oziroma ugotovitev ničnosti, ali če je bila taka tožba umaknjena, ali če je bil tožbeni zahtevek za razveljavitev novega sklepa oziroma ugotovitev njegove ničnosti pravnomočno zavržen. Če upnik izkaže pravni interes, da se sklep za čas do sprejema novega (potrditvenega) sklepa razveljavi, lahko od sodišča zahteva, da ugotovi, da izpodbojni sklep do sprejema novega

(potrditvenega) sklepa ni veljal. V skladu s 396. členom ZGD (2006) se lahko izpodbojna tožba vložiti v roku enega meseca, od dne, ko je upnik izvedel za sklep ali bi zanj moral vedeti. Če je bil sklep objavljen, začne teči rok z dnem objave (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

4.2.14. Razdelitev dobička in zmanjšanje izgube

494. člen ZGD (2006) določa, da ima ustanovitelj pravico do deleža pri dobičku, kakor je ta ugotovljen v bilanci stanja, če akt o ustanovitvi ne določa drugače. Dobiček gre lahko v celoti ustanovitelju oziroma si ta odobri nek vnaprej določen znesek. Tu velja poudariti, da se premoženje, ki je potrebno za ohranitev osnovnega kapitala ne sme izplačati ustanovitelju. Le-temu se lahko vrnejo vplačana naknadna vplačila, ki služijo kritju osnovnega kapitala v primeru izgube. Vračilo se ne sme opraviti prej kot tri mesece od dne, ko je bil sklep o vračilu objavljen na predpisan način. Če gre za naknadna vplačila pred popolnim vplačilom osnovnega vložka, je vračilo naknadnih vplačil pred popolnim vplačilom osnovnega vložka nično. Za vrnjena naknadna vplačila se šteje, da niso bila vplačana (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

V skladu s 497. členom ZGD (2006) ustanovitelj ni v nobenem primeru dolžan vrniti zneskov, ki jih je v dobri veri dobil kot delež pri dobičku, razen, če bi ti zneski bili potrebni za ohranjanje osnovnega kapitala. Nadalje 498. člen ZGD (2006) določa, da ustanovitelj, ki je v času, ko bi kot dobri gospodarstvenik moral zagotoviti družbi lastni kapital, namesto tega družbi dal posojilo, ne more proti družbi uveljavljati zahtevka za vračilo posojila v stečajnem postopku ali v postopku prisilne poravnave. Takšno posojilo se v omenjenih postopkih šteje za premoženje družbe. Tretja oseba, ki je v času, ko bi ustanovitelj kot dobri gospodarstvenik moral zagotoviti družbi lastni kapital, namesto tega družbi dala posojilo in ji je ustanovitelj dal zavarovanje za vračilo posojila ali se je k temu zavezal kot porok, lahko v stečaju ali v postopku prisilne poravnave zahteva le izplačilo razlike, ki je ni dobila oziroma je ne bi dobila iz naslova zavarovanja ali poročstva. Ne šteje se za posojilo družbi namesto lastnega kapitala, če tretji ni izkoristil pravice zahtevati zavarovanje oziroma pravice odpovedati pogodbe in vrnila danega posojila. Če je družba vrnila opisano posojilo v zadnjem letu pred uvedbo stečaja, mora ustanovitelj, ki je dal zavarovanje ali je jamčil kot porok, v skladu s 499. členom ZGD (2006), družbi nadomestiti vrnjeni znesek posojila. Ustanoviteljeva obveznost obstaja le do višine zneska, za katerega je družbenik prevzel poročstvo, ali do vrednosti zavarovanja v času vračila posojila. Ustanovitelj je prost te obveznosti, če predmete, ki so bili upniku dani kot zavarovanje, da na razpolago družbi za poplačilo (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

4.3. PRENEHANJE DRUŽBE

ZGD (2006) v svojem 521. členu določa, da družba preneha:

- če preteče čas, za katerega je družba ustanovljena;
- če se tako odloči ustanovitelj;
- če sodišče ugotovi ničnost vpisa;

- s stečajem;
- s sodno odločbo v skladu z drugim odstavkom tega člena;
- z združitvijo v kakšno drugo družbo;
- če se osnovni kapital zniža pod zakonsko določen znesek.

V zakonu je tudi opredeljeno, da se za postopek likvidacije in prenehanja po skrajšanem postopku smiselno uporabljajo določbe zakona, ki veljajo za delniško družbo (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

4.3.1. Likvidacija

V slovenskem pravnem redu poznamo dve obliki likvidacije. Prva je likvidacija družbe po Zakonu o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (v nadaljevanju ZPPSL), tako imenovana »prisilna likvidacija«, ki je poseben sodni postopek, ki ga izvede stvarno pristojno sodišče. Druga pa *likvidacija družbe po ZGD*, tako imenovana »prostovoljna likvidacija« in je način prenehanja družbe, ki ga izpeljejo organi družbe. Družba gre v likvidacijo, če ima dovolj sredstev za poplačilo vseh dolgov, praviloma pa morajo ostati še sredstva za končno poplačilo ustanovitelju oziroma razdelitev med družbeniki.

Likvidacija d. o. o. z enim družbenikom se, v skladu s 403. členom ZGD (2006), prične s sklepom o prenehanju poslovanja in začetku likvidacije. Podatki, ki jih mora vsebovati sklep so določeni v 404. členu ZGD (2006) in zajemajo firmo in sedež družbe, organ, ki je sprejel sklep, razlog za prenehanje, rok za prijavo terjatev upnikov, ki ne sme biti krajši od 30 dni od objave sklepa, ime likvidacijskega upravitelja in njegov naslov. Sklep se pošlje sodišču zaradi vpisa v sodni register, po vpisu pa se opravi postopek likvidacije. V tem primeru se mora, po 407. členu ZGD (2006), v družbi pričeti uporabljati pristavek »v likvidaciji«. Likvidacijo lahko, v skladu s 408. členom ZGD (2006), opravi eden ali več upraviteljev, njihovo imenovanje lahko opravi ustanovitelj družbe ali pa sodišče. Za likvidacijskega upravitelja se lahko določi tudi likvidacijsko podjetje, kar je določeno v 409. členu ZGD (2006). Likvidacijski upravitelj je po 379. členu ZGD (2006) upravičen nadaljevati dejavnost s sklepanjem novih poslov le s soglasjem organa, ki je sprejel sklep o likvidaciji. Skladno s 412. členom ZGD (2006) likvidacijski upravitelj zastopa in predstavlja družbo, sestavi začetno likvidacijsko bilanco, konča začetne posle, poplača terjatve upnikom, objavi poziv upnikom, naj mu prijavijo svoje terjatve v roku, ki ne sme biti krajši od 30 dni od dneva objave, izterja terjatve družbe, vnovči likvidacijsko maso, kolikor je potrebno za poplačilo upnikov, pripravi predlog poročila in predlaga izbris družbe iz registra. Če likvidacijski upravitelj ugotovi, da premoženje družbe ne zadošča za poplačilo vseh terjatev upnikov v celoti z zakonskimi zamudnimi obrestmi, mora skladno s 414. členom ZGD (2006) nemudoma ustaviti postopek likvidacije in podati predlog za uvedbo stečajnega postopka. 416. člen ZGD (2006) določa, da o predlogu poročila o poteku likvidacijskega postopka praviloma določa tisti organ, ki je sprejel sklep o likvidaciji. Po poplačilu vseh obveznosti družbe se, skladno s 415. členom ZGD (2006), preostalo premoženje dodeli ustanovitelju družbe, vendar šele po poteku šestih mesecev od zadnje objave v zvezi z vsebino sklepa o likvidaciji. Likvidacijski upravitelj je dolžan zagotoviti ustrezno zavarovanje za poplačilo

terjatev, ki še niso dospele, in znanih terjatev, ki jih upniki niso prijavili. Poslovne knjige, knjigovodska dokumentacija in dokumentacija o likvidacijskem postopku morajo biti shranjene pri ustanovitelju ali pri določeni organizaciji, saj imajo upniki in ustanovitelj pravico do vpogleda v navedene listine še tri leta po končanem likvidacijskem postopku (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

388. člen ZDR (2002) določa, da lahko delodajalec v primerih prenehanja delodajalca (posebne določbe zakona veljajo za primer stečaja in sodne likvidacije), redno odpove pogodbo o zaposlitvi zaposlenim delavcem s tridesetdnevni odpovedni rok. Delavcem pripada odpravnina v višini, kot je določena za primer odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnih razlogov (Zakon o delovnih razmerjih, 2002).

4.3.2. Prenehanje družbe po skrajšanem postopku

ZGD (2006) v svoje 425. členu ureja prenehanje družbe po skrajšanem postopku. Družba lahko preneha po skrajšanem postopku brez likvidacije, če ustanovitelj predlaga sodišču izbris družbe iz sodnega registra brez likvidacije in predlogu predloži sklep o prenehanju po skrajšanem postopku ter notarsko overjeno izjavo, da so poplačane vse obveznosti družbe, da so urejena vsa razmerja z delavci in da prevzema odgovornost plačila morebitnih preostalih obveznosti. Upniki lahko uveljavljajo terjatve do ustanovitelja v enem letu po objavi izbrisa družbe iz registra. Za obveznosti odgovarja ustanovitelj z vsem svojim premoženjem. Sodišče lahko zahteva od lastnika dokazila o resničnosti izjave, za prevzeto obveznost plačila dolgov pa lahko sodišče zahteva tudi druge oblike zavarovanja. Zoper sklep o prenehanju družbe po skrajšanem postopku lahko skladno s 428. členom ZGD (2006) lastnik, upnik ali pristojni državni organi vložijo ugovor v roku petnajstih dni od dneva objave. 429. člen ZGD (2006) določa, da če ugovor ni vložen ali ga sodišče zavrne, izda sodišče sklep o izbrisu družbe iz registra in ga objavi. Proti temu sklepu je dovoljena pritožba v petnajstih dneh od dneva objave. V zvezi z odpovedjo pogodb o zaposlitvi zaposlenim delavcem veljajo pri prenehanju družbe po skrajšanem postopku enaka pravila kot pri »prostovoljni likvidaciji« družbe (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

4.3.3. Stečajni postopek

Stečaj je posebni sodni postopek, ki ga opravi pristojno sodišče nad premoženjem dolžnika, ki posluje z izgubo in ni sposoben izpolnjevati svojih obveznosti do upnikov. Skladno z 72. členom ZPPSL (2000) so subjekti stečajnega postopka stečajni dolžnik, stečajni upravitelj, stečajno sodišče in upniki oziroma upniški odbor. *Stečajni upravitelj* je skladno z 79. členom ZPPSL (2000) dolžnikov zakoniti zastopnik, na katerega preidejo vsa upravičenja in pooblastila organov upravljanja in vodenja družbe. Zaradi zavarovanja koristi upnikov v stečajnem postopku stečajni senat ustanovi upniški odbor razen, če je stečajna masa neznatna ali če bi to pripeljalo do znatnega povečanja stroškov stečajnega postopka. V skladu z 88. členom ZPPSL *upniški odbor* zahteva in obravnava poročilo stečajnega upravitelja o poteku stečajnega postopka in o stanju stečajne mase, ima pravico ugovarjati zoper delo stečajnega upravitelja in delo predsednika stečajnega senata, predlaga odstavitev stečajnega upravitelja

in imenovanje novega, daje mnenja o vnovčenju dolžnikovega premoženja in mnenja v zvezi z nadaljevanjem začetnih poslov in sklepanjem novih poslov (Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, 2000).

Objekt stečajnega prava, opredeljen v 104. členu ZPPSL (2000) je *stečajna masa*, ki se oblikuje z dnem začetka stečajnega postopka in zajema vse premoženje, ki ga ima ob začetku stečajnega postopka ter se povečuje s premoženjem, ki ga pridobi do njegovega zaključka. ZPPSL priznava upniku *izločitveno, ločitveno in izpodbojno pravico*. Upnik, ki je imetnik lastninske pravice na stvari v stečajni masi, ima izločitveno pravico. Skladno s 131. členom ZPPSL (2000) ima ločitveno pravico upnik, ki ima svojo terjatev zavarovano z zastavno pravico ali na podlagi pridržane pravice. Ločitvene pravice prenehajo veljati, če so pridobljene v zadnjih dveh mesecih pred dnevom začetka stečajnega postopka. Če je dolžnik v zadnjem letu pred začetkom stečajnega postopka s pravnimi dejanji oškodoval določene upnike oziroma dajal posebne ugodnosti posameznim upnikom, lahko v šestih mesecih od dneva objave začetka stečajnega postopka v Uradnem listu RS, najpozneje pa do glavnega razdelitvenega naroka, če je opravljen pred iztekom šestih mesecev, stečajni upravitelj ali upnik s tožbo izpodbija takšna pravna dejanja. Upnik lahko vloži tožbo le, če je vedel ali bi moral vedeti za dolžnikovo slabo finančno stanje. Stečajni postopek se uvede z vložitvijo pisnega predloga, kar določa 90. člen ZPPSL (2000). Predlagatelj predloži predjem za stroške postopka, ki ga določi sodišče, do začetka stečajnega postopka. Predlog za uvedbo stečajnega postopka lahko vloži dolžnik, katerega predlog bo temeljil na njegovi lastni oceni stanja ali upnik, ki mora z verodostojno listino izkazati obstoj terjatve in da dolžnik nima zadostnih denarnih sredstev za poravnavo te terjatve (Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, 2000).

Če upnikovemu predlogu za uvedbo stečajnega postopka dolžnik ne ugovarja ali če predlog poda dolžnik sam in so hkrati izpolnjeni vsi pogoji, se skladno s 97. členom ZPPSL (2000) stečajni postopek začne s sklepom, ki ga izda stečajni senat brez naroka. Narok, na katerem se odloča o uvedbi stečajnega postopka, se opravi le, če dolžnik upnikovemu predlogu nasprotuje. Stečajni senat ugotavlja, ali so podani pogoji za začetek stečajnega postopka in nato izda sklep o začetku stečajnega postopka ali pa predlog za njegovo uvedbo zavrne. V 99. členu ZPPSL (2000) je določeno, da v primeru, če dolžnikovo premoženje, ki bi prišlo v stečajno maso, ne zadošča niti za kritje stroškov postopka, se stečajni postopek začne, vendar se takoj zaključi (Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, 2000).

Stečajni postopek se začne s sklepom in s hkratnim nabitjem oklica na oglasno desko sodišča. Osnovni namen oklica je skladno s 101. členom ZPPSL (2000), obvestiti upnike o začetku stečajnega postopka, zato se oklic objavi tudi v Uradnem listu RS. Zoper sklep o začetku stečajnega postopka je možna pritožba, vendar le-ta ne zadrži izvršitve sklepa. Pravna opravila v stečajnem postopku so prijava terjatev, preizkušanje prijavljenih terjatev na naroku, prodaja stečajnega dolžnika, vnovčenje dolžnikovega premoženja, poplačilo upnikov in zaključek stečajnega postopka. 137. člen ZPPSL (2000) določa, da upnik pridobi status stečajnega upnika šele s prijavo terjatev pri stečajnem sodišču, kar mora opraviti v roku dveh

mesecev od dneva, ko je bil oklic o začetku stečajnega postopka objavljen v Uradnem listu RS. Če svojo terjatev ne prijavi ali zamudi rok za njeno prijavo, izgubi pravico do njenega uveljavljanja v stečajnem postopku. Če je stečajni postopek nadaljevanje prisilne poravnave in so upniki že v postopku prisilne poravnave prijavi svoje terjatve, jih niso dolžni ponovno prijaviti v stečajnem postopku. O morebitni prodaji dolžnika odloči stečajni senat, v skladu s 146. členom ZPPSL (2000), samo pod pogojem, da se s tem dosežejo ugodnejši pogoji za poplačilo upnikov. Skladno s 147. členom ZPPSL (2000) mora stečajni senat priskrbeti mnenje upniškega odbora in stečajnega upravitelja ter odločiti na podlagi ocene oziroma izvedeniškega mnenja. Družbo se praviloma proda na javni dražbi ali z zbiranjem ponudb. Stečajni dolжник se izroči kupcu, potem ko kupec plača kupnino na podlagi posebnega sklepa stečajnega senata. Po plačilu kupnine se stečajni postopek ustavi zoper pravno osebo, nadaljuje pa se zoper stečajno maso, iz katere se poplačujejo upniki (Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, 2000).

149. člen ZPPSL (2000) določa, da je prodaja dolžnikovega premoženja glavna naloga stečajnega upravitelja in se opravi na javni dražbi. Zato se oblikuje izklicna cena, za katero je potrebno pridobiti podatke o dejanski vrednosti stvari in pravic, ki sestavljajo dolžnikovo premoženje. Iz kupnine od prodaje dolžnikovega premoženja se v skladu s 155. členom ZPPSL (2000) najprej poplačajo ločitveni upniki, katerih terjatve in ločitvene pravice so priznane. V nadaljevanju se v skladu s 160. členom ZPPSL (2000) poplačajo stečajni stroški in z njimi izenačene terjatve, kamor sodijo plače in nadomestila plač za obdobje zadnjih treh mesecev pred začetkom stečajnega postopka, odškodnine za poškodb pri delu, ki jih je delavec utrpel pri dolžniku in od poklicne bolezni, nadomestila plač za čas neizrabljenega rednega letnega dopusta za tekoče koledarsko leto in neizplačane odpravnine, kot so zaposlenim pripadle po predpisih, ki urejajo delovna razmerja, vendar največ v višini, kot je določena za presežne delavce ter terjatve upnikov, ki so nastale med postopkom prisilne poravnave oziroma stečaja, na podlagi pravnih poslov, potrebnih za nadaljevanje proizvodnje. Ostane razdelitvena masa, podlaga za njeno razdelitev in poplačilo upnikov po vrstnem redu pa je osnutek za glavno razdelitev, ki ga pripravi stečajni upravitelj, sprejme pa stečajni senat v skladu s 168. členom ZPPSL (Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, 2000).

V skladu s 169. členom ZPPSL (2000) stečajni postopek zaključi stečajni senat s sklepom, ki se objavi v Uradnem listu RS. Pravnomočni sklep o zaključku stečajnega postopka se vpiše v sodni register in s tem družba preneha obstajati. Skrajšani stečajni postopek opravi sodišče v skladu s 174. členom ZPPSL (2000), če stečajna masa po predhodni oceni ni vredna več kot 10 milijonov tolarjev. Zanj je bistveno, da se skrajšujejo in poenostavljajo določena pravila in postopki, ki so predpisani za redni stečaj (Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, 2000).

Pravne posledice začetka stečajnega postopka so: prenehanje pravic poslovnega organa, zaupnika ter organov upravljanja; začetek oblikovanja stečajne mase; ustavitev izvršbe v zavarovanje in poplačilo terjatev; nezapadle terjatve upnikov veljajo za zapadle, nedospele za dospele, nedenarne za denarne, občasne za enkratne in terjatve, izražene v tuji valuti, veljajo

za terjatve izražene in plačljive v tolarjih; stečajni upravitelj lahko s 15-dnevnim odpovednim rokom odpove pogodbo o zaposlitvi delavcem, katerih delo je zaradi začetka stečajnega postopka postalo nepotrebno (pred odpovedjo pogodb o zaposlitvi večjemu številu delavcev se mora posvetovati s sindikati); ugasnitev dolžnikovih računov in prenehanje pravice tistih, ki so bili pooblaščenici za razpolaganje z dolžnikovim premoženjem; terjatve, ki jih je bilo mogoče pobotati do začetka stečajnega postopka, veljajo za pobotane; s prijavo terjatev v stečajno maso se pretrga zastaranje terjatev proti dolžniku; nalogi, ki jih je izdal stečajni dolžnik, izgubijo veljavnost z začetkom stečajnega postopka; upravičenje za odstop od dvostranskih pogodb; uveljavljanje zasledovalne pravice in izpodbijanje pravnih dejanj; dokončanje nujnih poslov, s katerimi se poveča ali prepreči zmanjšanje stečajne mase; nadaljevanje proizvodnje in tekočih poslov v stečaju (Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, 2000).

5. SPREMEMBA D. O. O. Z ENIM DRUŽBENIKOM V DRUŽBO Z DVEMA ALI VEČ DRUŽBENIKI

D. o. o. z enim družbenikom je med pogostimi oblikami družb, za katere se odločajo slovenski podjetniki. Poslovanje v d. o. o. prinaša določene prednosti, vendar pa se podjetniki v d. o. o. z enim družbenikom srečujejo tudi z določenimi problemi, kot je na primer problem vključitve v socialno zavarovanje na podlagi sklenjene pogodbe o zaposlitvi oziroma sklenjenega delovnega razmerja. Problemi se pojavljajo predvsem v zunanjem okolju družbe, saj so družbe z enim družbenikom v gospodarskih in pravnih sistemih opredeljene kot rizične, zaradi česar je potrebna njihova posebna, strožja ureditev. Glede na to, da naj bi bile družbe z dvema ali več družbeniki manj rizične, se seveda porodi vprašanje, s kakšnimi pogoji in omejitvami se sreča podjetnik, ki želi svojo družbo z enim družbenikom spremeniti v družbo z dvema ali več družbeniki.

Podjetnik ima na razpolago dve možnosti za spremembo svoje družbe z enim družbenikom v družbo z dvema ali več družbeniki. V primeru, da želi to spremembo opraviti z najmanjšimi stroški, lahko odsvoji del svojega poslovnega deleža v višini 50 eurov drugi osebi, ki vstopa v družbo kot družbenik. S tem nastane družba z dvema družbenikoma. V primeru, da odsvoji več svojih poslovnih deležev več osebam, ki vstopajo kot družbeniki, vsakemu vsaj 50 eurov, pa nastane družba z več družbeniki. V drugem primeru lahko podjetnik obdrži svoj poslovni delež, novi družbenik pa z vstopom v družbo poveča osnovni kapital družbe, s svojim vložkom v minimalni višini 50. eurov. Tako nastane družba z dvema družbenikoma oziroma v primeru več družbenikov družba z več družbeniki.

Podjetnik kot edini družbenik sprejme sklep, da se število družbenikov poveča z enega na dva ter po potrebi ostale sklepe o spremembah. Vse sklepe pripravi notar, ki mu je potrebno predložiti še akt o ustanovitvi družbe z enim družbenikom, knjigo sklepov, sklep sodišča o vpisu v sodni register in o vpisu sprememb, če je do njih prišlo. V nadaljevanju podjetnik z novim družbenikom podpiše pogodbo o odsvojitvi poslovnega deleža, če se odloči, da osnovnega kapitala ne bo povečal. Notar pripravi zapisnik in družbeno pogodbo.

Izpolnjen predlog za vpis sprememb v register je potrebno oddati na okrožno sodišče, kjer ima družba sedež. Ko sodišče izda sklep o vpisu sprememb, je potrebno objaviti spremembo še v Uradnem listu RS. Če se spremenijo osebe, pooblaščne za zastopanje, ali pa želi podjetnik dodati dejavnost oziroma spremeniti kaj drugega, je smiselno to storiti ob spremembi družbe z enim družbenikom v družbo z dvema ali več družbeniki.

Pri spremembi družbe z enim družbenikom v družbo z dvema ali več družbeniki pridobijo novi družbeniki pravico do informacij o zadevah družbe, sorazmerno svojemu poslovnemu deležu sodelujejo pri razdelitvi dobička oziroma pri pokrivanju izgube, vsakih dopolnjenih 50 eurov v poslovnem deležu pa jim prinaša en glas, s katerim glasujejo na skupščini, kjer družbeniki sprejemajo sklepe. Podjetnik, ki spreminja svojo d. o. o. z enim družbenikom v družbo z dvema ali več družbeniki in želi ohraniti nadzor nad delovanjem družbe, mora biti pozoren, da bo obdržal poslovni delež v višini 3/4 osnovnega kapitala, ker je ta potreben za vse najpomembnejše odločitve.

5.1. PREDNOSTI IN SLABOSTI D. O. O.

D. o. o., vključno z družbami z enim družbenikom, imajo svoje prednosti in slabosti, ki so na kratko prikazane v nadaljevanju.

Prednosti (+):

- Ustanovitelj oziroma družbeniki za obveznosti d. o. o. ne odgovarjajo (izjema: spregled pravne osebnosti)
- Nižji stroški pri ustanovitvi in upravljanju v primerjavi z delniško družbo
- Enostavnejše upravljanje
- Večja stopnja dispozitivnosti pri urejanju notranjih razmerij v družbi

Slabosti (-):

- Možnosti zbiranja denarnih vložkov so zožene
- Ker deleži d. o. o. niso vrednostni papirji, ni možnosti nastopanja na borzi
- Prenosi deležev so v primerjavi z delniško družbo bolj zapleteni (več je osebnih razmerij, sprememba lastništva je bolj formalizirana, velja predkupna pravica)

6. PRAVO EVROPSKE UNIJE

Države članice EU so dolžne svojo zakonodajo prilagajati zakonodaji EU. Osrednja naloga evropske skupnosti je vzpostavljanje notranjega trga. Pri tem je poudarek na uskladitvi posameznih nacionalnih zakonodaj in odpravljanje razlik. Evropska skupnost je pričela s programom usklajevanja prava družb na temelju 543. člena Rimske pogodbe, da bi zavarovala interese držav članic ter zagotovila ustrezno pravno varstvo na področju prava družb v celotni skupnosti. Tu ne gre za prisilno poenotenje prava držav članic, ampak za

postopno približevanje zakonodaj različnih držav z uporabo različnih direktiv, uredb in sklepov ter sodne prakse Evropskega sodišča.

Direktive, uredbe in sklepi spadajo v sekundarno zakonodajo, ki jo sprejema svet ministrov oziroma evropski parlament ter komisija, objavljene pa so v Uradnem listu Evropske unije. Direktive zavezujejo državo članico, da izpolni dane cilje in usmeritve, pri tem pa ima proste roke pri izbiri metod in oblik. S tem najlažje pride do uskladitve zakonov držav članic. Uredbe nekako nadomeščajo nacionalno pravo in imajo podobno veljavo kot zakon, saj urejajo pravice, obveznosti in pravni položaj, niso pa neposredno zavezujoče. Politično željo po ukrepanju na določenem področju izražajo razni sklepi, ki prav tako niso zavezujoče narave.

Evropsko pravo gospodarskih družb ureja vrsto vprašanj, ki so po svoji vsebini ciljnega pomena v vsakem pravu družb, na ravni Evropskih skupnosti pa je bilo o njih mogoče doseči soglasje med državami članicami, za katere sta značilna različnost pristopov in pestrost ureditve posameznih institutov.

Med vprašanji, ki so za področje d. o. o. z enim družbenikom že urejena na evropski ravni, lahko omenim (Bohinc, 2005, str. 61):

- odpravo razlik med zakonodajami posameznih držav članic v zvezi z možnostjo ustanavljanja in poslovanja družb z enim družbenikom z zahtevo, da države članice dopustijo družbe z enim družbenikom v pravnoorganizacijski obliki d. o. o.;
- vprašanja v zvezi s sestavino, sprejetjem in publiciteto zaključnega računa in letnega poročila, metode vrednotenja, revizijski pregled in objavljanje teh dokumentov;
- publicitetno oziroma javno razkritje podatkov o družbah, njihovem pravnem statusu in finančnem stanju;
- veljavnost dejanj posameznih organov družbe v razmerju do tretjih oziroma zagotovitev varstva tretjih oseb, s katerimi družba vstopa v pravna razmerja;
- ničnost družbe.

Pred sprejetjem dvanajste direktive je bilo področje ustanovitve gospodarskih družb z enim družbenikom urejeno s pravnim redom posamezne države. To pomeni, da niso vse države članice EU dovoljevale ustanovitve takih gospodarskih družb. Države, ki so ustanovitev omenjenih družb dovoljevale že pred sprejetjem te direktive, so bile Danska, Francija, Nizozemska, Belgija in Nemčija. Z nastankom enotnega gospodarskega prostora je bilo potrebno urediti to področje na ravni celotne Skupnosti.

Dvanajsta direktiva: *DIREKTIVA O DRUŽBAH Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO Z ENIM DRUŽBENIKOM*

Dvanajsta direktiva o pravu gospodarskih družb, z dne 21. decembra 1989, o družbah z omejeno odgovornostjo z enim družbenikom (89/667/EGS).

Direktivo je sprejel Svet evropskih skupnosti ob upoštevanju pogodbe o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti, predvsem njenega 54. člena in predloga Komisije, v sodelovanju z Evropskim parlamentom in ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-socialnega odbora.

Sprejetje direktive je bilo pogojeno z več razlogi. Potrebno je bilo oblikovati zaščitne ukrepe po vsej Skupnosti in odobren je bil Akcijski program za mala in srednje velika podjetja. Potrebno je bilo uskladiti pravne rede držav članic, saj so reforme v nekaterih državah članicah dovoljevale ustanovitev d. o. o. z enim družbenikom. Omenjena družba je lahko taka že od svoje ustanovitve ali pa postane taka, ker so njeni poslovni deleži prešli v last enega družbenika.

Usklajevalni ukrepi, predpisani s to direktivo, se uporabljajo v zvezi z zakoni in drugimi predpisi držav članic za naslednje oblike družb v Nemčiji (die Gesellschaft mit beschränkter Haftung), v Belgiji (Société privée responsabilité limitée/de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid), na Danskem (Anpartsselskaber), v Španiji (Sociedad de responsabilidad limitada), v Franciji (Société responsabilité limitée), v Grčiji (ni navedbe), na Irskem (Private company limited by shares or by guarantee), v Italiji (Societ a responsabilit limitata), v Luksemburgu (Société responsabilité limitée), na Nizozemskem (Besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid), na Portugalskem (Sociedade por quotas) in v Veliki Britaniji (Private company limited by shares or by guarantee). V Sloveniji veljajo določila te direktive za d. o. o. z enim družbenikom in za delniške družbe z enim družbenikom (Dvanajsta direktiva, 2005).

Direktiva v svojem 2. členu določa, da ima lahko družba enega samega družbenika tudi, ko vsi družbeni deleži preidejo v last enega družbenika. Države članice lahko do uskladitve nacionalnih predpisov koncernskega prava predpišejo posebne določbe ali kazni za primere, ko je fizična oseba edini družbenik več družb in ko je družba z enim družbenikom ali katera koli druga pravna oseba edini družbenik družbe. Kadar družba postane družba z enim družbenikom, ker vsi njeni poslovni deleži preidejo v last enega družbenika, je treba to dejstvo skupaj z istovetnostjo edinega družbenika razkriti z vpisom v register, ki je dostopen javnosti. Sprejeti sklepi morajo biti pisno zabeleženi, enako velja za pogodbe, sklenjene med edinim družbenikom in njegovo družbo, če se takšne pogodbe ne nanašajo na tekoče posle, sklenjene pod normalnimi pogoji (Dvanajsta direktiva, 2005).

Direktiva v svojem 7. členu določa, da državi članici ni treba dovoliti ustanavljanja družb z enim družbenikom, kadar nacionalno pravo določa, da lahko samostojni podjetnik ustanovi podjetje, katerega odgovornost je omejena na vsoto, namenjeno navedeni dejavnosti, pod pogojem, da so za takšna podjetja določeni predpisani zaščitni ukrepi (Dvanajsta direktiva, 2005).

Slovenska zakonodaja s področja prava družb, natančneje ZGD, je bil usklajen z dvanajsto direktivo leta 1994. S sprejetjem novele Zakona so se vpeljali pogoji ustanovitve in delovanja d. o. o. z enim družbenikom.

Četrta direktiva: *BILANČNA DIREKTIVA*

Četrta direktiva Sveta, z dne 25. julija 1978, na podlagi člena 54 (3) (g) pogodbe o letnih računih določenih oblik družb (78/660/EGS) - Direktiva o letnih računih družb.

Četrta direktiva ureja vprašanja v zvezi s sestavo, sprejetjem in objavo zaključnega računa ter v tej zvezi natančno opredeljuje vsebino zaključnega računa in letnega poročila, metode vrednotenja, revizijski pregled in objavljanje teh dokumentov. Obseg uporabe posameznih direktiv je odvisen od velikosti posamezne družbe, vse pa se nanašajo na kapitalske družbe. Direktiva namreč vsebuje celo vrsto izbirnih pravic, pri čemer lahko izbirajo države članice, poleg njih pa tudi subjekti, na katere se direktiva nanaša. Možnosti izbire pravzaprav v veliki meri ogrožajo sam namen direktive, urejajo pa načela za sestavljanje letnih računov, razčlenbo bilance in računa dobička ter izgube, načela vrednotenja, osnovno vsebino dodatka in poročila o stanju, revidiranje ter razkritje (Bohinc, 2005, str. 67).

Letni računovodski izkazi obsegajo bilanco stanja, izkaz uspeha in pojasnila računovodskih izkazov. Te listine sestavljajo celoto in morajo biti v skladu z določbami Bilančne direktive. Letni računovodski izkazi prikazujejo dejansko in pošteno sliko sredstev in obveznosti finančnega stanja ter dobička ali izgube družbe. Za prikaz takšne slike poslovanja družbe je potrebno včasih navesti še dodatne informacije ali pa celo določbo opustiti, kar pa je potrebno razkriti v pojasnilih računovodskih izkazov skupaj z razlago vzrokov zanjo in ugotovitvijo njenega vpliva na sredstva, obveznosti, finančno stanje in dobiček ali izgubo. Države članice lahko torej opredelijo izjemne primere in predpišejo ustrezna posebna pravila,odobrijo ali zahtevajo razkritje drugih podatkov v letnih računovodskih izkazih kot tudi tistih, ki morajo biti razkriti v skladu z direktivo (Bohinc, 2005, str. 67).

Za prikaz *bilance stanja* države članice predpišejo enega ali oba načrta bilance stanja, predpisana z direktivo. V primeru predpisanih obeh, lahko družba sama izbere med njima. Za prikaz izkaza uspeha prav tako države članice predpišejo enega ali več načrtov, družbe pa se med temi same odločajo.

Direktiva pa določa tudi *pravila vrednotenja*, in sicer, da družba nadaljuje poslovanje kot uspešno delujoče podjetje, upoštevati je potrebno vse obveznosti in izgube, tudi če postanejo očitne šele med datumom bilance stanja, hkrati pa tudi vse prihodke in stroške v tem letu, ne glede na datum prejema ali plačila. Otvoritvena bilanca stanja za vsako finančno leto se mora ujemati z zaključno bilanco stanja predhodnega leta, prav tako pa se morajo ujemati metode vrednotenja enega z drugim finančnim letom, sredstva in obveznosti pa morajo biti vrednotene ločeno. *Letna poročila* morajo prikazovati pošten pregled razvoja poslovanja družbe in njen položaj. Vsebovati morajo vse pomembne dogodke, ki so nastopili do konca finančnega leta, dejavnosti na področju raziskav in razvoja ter podatkov v zvezi s pridobivanjem lastnih delnic (Bohinc, 2005, str. 67).

Po objavi morajo biti letni računovodski izkazi pravilno odobreni, letno poročilo pa skupaj z mnenjem, ki ga da oseba, odgovorna za pregled izkazov, objavljeno, kot je predpisano z zakoni vsake države članice. Direktiva pa prav tako določa, da morajo dati družbe svoje računovodske izkaze v pregled eni ali več osebam, ki so po notranjem zakonu pooblaščen za pregled računovodskih izkazov (revizorji), ki preverijo tudi usklajenost letnega poročila z letnimi računovodskimi izkazi istega finančnega leta (Bohinc, 2005, str. 67).

Direktiva je pomembna zato, ker dvig pragov pomeni zmanjšanje bremena več tisoč majhnih in srednjih družb v EU. Četrta direktiva namreč državam članicam omogoča, da majhne in srednje družbe razbremenijo določenih obveznosti glede računovodskega poročanja in razkrivanja, ki so sicer naložene kapitalskim družbam (Zakon o gospodarskih družbah, 2005).

Prva direktiva: *PUBLICITETNA DIREKTIVA*

Prva direktiva Sveta, z dne 9. marca 1968, o usklajevanju varovalnih ukrepov za zaščito interesov članic in drugih, ki jih države članice zahtevajo od družb iz drugega odstavka člena 58 Pogodbe, z namenom poenotiti take varovalne ukrepe v celotni Skupnosti (68/151/EGS).

Direktiva vsebuje vsaj tri sklope vprašanj, ki se nanašajo na področje delovanja družb z omejeno odgovornostjo (Bohinc, 2005, str. 62):

a) Publicitetno oziroma razkritje podatkov o družbi

Publicitetna direktiva zavezuje države članice, da sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev obveznosti družb. Le-te morajo razkriti najmanj podatke o ustanovitvi in vpisanem kapitalu, statut ter spremembe teh kategorij, podatke o osebah, ki zastopajo družbo oziroma so člani upravnega in nadzornega sveta, na koncu pa še bilanco stanja in bilanco uspeha za vsako finančno leto. Dokument, ki vsebuje bilanco stanja, mora vsebovati podrobne podatke o osebah, ki jih morajo po zakonu potrditi.

b) Veljavnost dejanj posameznih organov družbe v razmerju do tretjih

Osebe so za delovanje družbe odgovorne brez omejitev, skupno in solidarno, kljub temu, da družba še ni pridobila pravno sposobnost, razen, če ni drugače dogovorjeno. Dejanja, ki jih storijo organi družbe, zavezujejo družbo tudi, če ta dejanja niso v okviru dejavnosti družbe, razen če taka dejanja presegajo pristojnosti, ki jih zakon podeljuje in dovoljuje, da so podeljena tem organom. Države članice pa lahko določijo, da družba ni zavezana, kadar so taka dejanja zunaj dejavnosti družbe, če dokaže, da je tretja oseba vedela, da je dejanje zunaj te dejavnosti ali glede na okoliščine ni mogoče, da se tega ne bi zavedala, pri čemer razkritje statuta samo po sebi ni zadosten dokaz za to.

c) Ničnost družbe

V tem delu direktiva navaja ničnostne razloge, brez katerih država članica ne more določiti ničnost družb. Ničnost mora biti ugotovljena z odločbo sodišča, in sicer, če ni bil sprejet noben ustanovitveni dokument oziroma niso bila upoštevana pravila pri sami ustanovitvi, če

je sama dejavnost nezakonita ali v nasprotju z javno politiko, potem je družba nična. Prav tako je tudi v primeru, da družba ni v skladu z notranjo zakonodajo, ki ureja gospodarske družbe.

7. SKLEP

V zgodovinskem razvoju zakonodaja d. o. o dolgo časa ni priznavala možnosti, da bi posamezna fizična ali pravna oseba ustanovila družbo sama (družbo z enim družbenikom). V praksi je veljalo, da morata družbo ustanoviti vsaj dva ustanovitelja. V nekaterih primerih pa je praksa priznavala družbe z enim družbenikom, in sicer v tistih, ko so družbe po ustanovitvi ostale z enim samim družbenikom. V času, ko ustanavljanje družb z enim družbenikom ni bilo dovoljeno, so se družbe ustanovljale s t. i. slamnatim možem. Pod pritiski prakse je klonila tudi zakonska prepoved ustanavljanja družb z enim družbenikom. Priznavanje zakonodajalca, da lahko posameznik ustanovi družbo, pomeni v bistvu toleriranje in pristanek na personifikacijo podjetniškega substrata, ki nima samostojnega cilja, kot je to pri ustanovah, temveč je sredstvo za doseganje enega cilja.

Slovenska zakonodaja posebej določa delovanje d. o. o. z enim družbenikom v štirih členih. Posebnosti se nanašajo na ustanovitev družbe, vplačilo osnovnega vložka, veljavnost pravnih poslov in upravljanje družbe. Ostala področja delovanja pa so urejena s členi, ki veljajo za d. o. o. z več družbeniki. Pomembna je predvsem razlika, kot izhaja že iz imena z enim družbenikom, da to družbo lahko ustanovi en posameznik, ki sprejme akt o ustanovitvi. Pri ustanovitvi d. o. o. z enim družbenikom ni potrebno Akta o ustanovitvi notarsko overoviti, vendar pa je potrebno voditi knjigo sklepov, kjer so vsi sprejeti sklepi, ki se potrdijo pri notarju. Ustanovitelj mora urediti vse potrebno za začetek poslovanja. Zakonsko je določen minimalni znesek, to je osnovni kapital, ki ga mora ustanovitelj priskrbeti pred pričetkom poslovanja. Po določitih ZGD znaša osnovni kapital 7.500 eurov. Pri družbi z enim družbenikom veljajo pri vnosu kapitala strožja pravila kot pri običajnih družbah. D. o. o. z enim družbenikom je v bistvu d. o. o. kot vsaka druga, s tem, da zanjo veljajo posebna določila zagotavljanja osnovne glavnice zaradi varstva upnikov. Za pridobitev lastnosti pravne osebe je potrebno družbo vpisati v sodni register, sicer so sklenjeni posli neveljavni.

Ustanovitelj se mora odločiti, ali bo vodil posle družbe sam ali bo zaposlil zunanega poslovodjo. Poslovodnemu osebju mora ustanovitelj zagotoviti zakonsko določene pogoje delovanja in plačila. Enako velja tudi za ostale zaposlene. Zaposlovanje delavcev je ključnega pomena za delovanje družbe. Pri tem mora ustanovitelj upoštevati tudi določila ZDR. Posebej pa je lahko urejena pogodba o zaposlitvi s poslovodnim osebjem, kar predstavlja individualna pogodba o zaposlitvi. Posebnega pomena je dejstvo, da se vsi zaposleni zavedajo, da so podatki družbe poslovna skrivnost. Delodajalec jim mora prepovedati posredovanje podatkov nepooblaščenim osebam. To lahko delodajalec doseže s konkurenčno prepovedjo in posledično konkurenčno klavzulo v pogodbi o zaposlitvi. Z njo naj bi si delodajalec zagotovil delavčevo lojalnost. Za družbe z enim družbenikom veljajo tudi strogi predpisi s področja ugotavljanja in posredovanja računovodskih in davčnih podatkov. Računovodski podatki in

njihova objava je določena s Slovenskimi računovodskimi standardi in nekaterimi zakoni. Prav tako je obvezno sporočanje podatkov Davčnemu uradu RS.

Med samim poslovanjem se ustanovitelj lahko odloči za povečanje oziroma zmanjšanje kapitala, kar mora vpisati v knjigo sklepov, in zahteva spremembo akta o ustanovitvi. Vsako spremembo akta o ustanovitvi je potrebno vpisati v sodni register.

Družba se v določenem trenutku lahko znajde v takšnih finančnih težavah, da to zahteva prenehanje njenega poslovanja. To se lahko opravi z likvidacijo, prenehanjem družbe po skrajšanem postopku in stečajem. Oblika prenehanja je odvisna od možnosti povračila terjatev upnikom in od oblike, ki je najugodnejša za družbo v smislu čim hitrejše rešitve nastale situacije.

Ustanovitelj se lahko odloči tudi za spremembo d. o. o. z enim družbenikom v družbo z dvema ali več družbeniki. Pri spremembi mora biti pozoren, da obdrži vsaj $\frac{3}{4}$ osnovnega kapitala v svojih rokah, če želi ohraniti nadzor nad delovanjem družbe in sprejemati najvažnejše odločitve. Novi družbeniki pa pridobijo pravico do informacij o zadevah družbe, sorazmerno s svojim poslovnim deležem pa sodelujejo pri dobičku oziroma izgubi. Vsakih 50 eurov v poslovnem deležu jim prinaša en glas, s katerim glasujejo na skupščini, kjer družbeniki sprejemajo sklepe.

Družba z enim družbenikom je samo posebna oblika upravljanja premoženja družbenika. V teoriji družbo z enim družbenikom primerjajo s podjetnikom posameznikom z omejeno odgovornostjo, saj naj bi bila posebna oblika podjetništva med podjetnikom posameznikom in d. o. o. z več družbeniki. Od podjetnika posameznika se družba z enim družbenikom loči po tem, da gre za pravno osebo in da družbenik ne odgovarja za obveznosti družbe. Družba z enim družbenikom v firmi praviloma tudi ne vsebuje imena svojega družbenika. Od običajnih družb, kjer je več družbenikov, se d. o. o. z enim družbenikom loči tudi po tem, da ima enega družbenika in da je glavnica sestavljena iz enega vložka. Z vidika bonitete se družba z enim družbenikom v bistvu ne loči od drugih družb, saj odgovarja le s svojim premoženjem.

Slovenska zakonodaja s področja prava družb se predvsem v zadnjih letih neprestano spreminja. To lahko pripišemo vstopu Slovenije v EU. Potrebno je bilo uskladiti slovensko zakonodajo z evropskimi predpisi. Osrednja naloga Evropske skupnosti je vzpostavljanje notranjega trga, pri tem pa je poudarek na uskladitvi posameznih nacionalnih zakonodaj in odpravljanju razlik. Evropska skupnost ureja to področje s številnimi direktivami in uredbami. Zahteva, da posamezna država uskladi nacionalno zakonodajo z evropskimi direktivami, s kakšnimi metodami in na kakšen način bo to naredila, pa se država lahko odloči sama. Najpomembnejša direktiva s področja d. o. o. z enim družbenikom je dvanajsta direktiva, s katero se je poenotil sistem ustanavljanja oziroma delovanja takih družb na celotnem področju Evropske skupnosti.

Slovenija ima vrsto zakonov, ki urejajo področje delovanja gospodarskih družb. Najpomembnejši med njimi pa je vsekakor ZGD. Delovanje gospodarskih družb je zelo dinamičen sistem, ki ga je potrebno neprestano spreminjati in dopoljevati. Temu botruje tudi Evropska skupnost, ki zajema različne države in s tem pravne rede. Za uspešno delovanje družb in njihov nastop na skupen trg je potrebno prilagajati in usklajevati posamezne nacionalne pravne rede.

Literatura

1. Bohinc Rado, Bratina Borut: Upravljanje korporacij. Ljubljana : Fakulteta za družbene vede, 2005. 455 str.
2. Krašovec Tone: Plače managerjev-miti in resnice. Vrhnika : Razum dr. Krašovec&co, 2002. 193 str.
3. Nikolič Joža: Knjiga sklepov pri enoosebni d. o. o. Pravna praksa, Ljubljana, 2000, 13, str. 14-16.
4. Plavšak Nina, Prelič Saša: Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (ZPPSL): s komentarjem. Zakon o finančnem poslovanju podjetij (ZFPPod): s komentarjem. Ljubljana : GV Založba, 2000. 1165 str.
5. Puharič Krešo, Gospodarsko pravo-z osnovami prava. 8. izdaja. Ljubljana : ČŽ Uradni list Republike Slovenije, 2004. 369 str.
6. Ratnik Alenka: Družba z omejeno odgovornostjo z enim družbenikom. Podjetje in delo, Ljubljana, 2001, 5, str. 788-805.
7. Stražišar Borut et al.: Od ideje do uspešnega podjetja. Ljubljana : Pospeševalni center za malo gospodarstvo, 2002. 63 str.
8. Stražišar Borut et al.: Od ideje do uspešnega podjetja. Ljubljana : Pospeševalni center za malo gospodarstvo, 2005. 76 str.
9. Škof Bojan et al.: Prenos dejavnosti samostojnega podjetnika posameznika v gospodarsko družbo. Ljubljana : Gospodarska zbornica Slovenije, 2005, 69 str.

Viri

1. Davek na dodano vrednost. Davčna uprava Republike Slovenije. [URL: <http://www.durs.gov.si/index.php?id=3211>], 13.2.2006.
2. Davek od dobička pravnih oseb. Državni portal Republike Slovenije. [URL: <http://e-uprava.gov.si/e-uprava/poslovneSituacijeStran.euprava?dogodek.id=26>], 13.2.2006
3. Davek od dohodkov. Davčna uprava Republike Slovenije. [URL: <http://www.durs.gov.si/index.php?id=3608>], 13.2.2006.
4. Dvanajsta direktiva. Svet evropske skupnosti. [URL: http://europa.eu.int/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!CELEXnumdoc&lg=S&numdoc=31989L0667], 26.11.2005.

5. Individualna pogodba o zaposlitvi. Združenje delodajalcev Slovenije. [URL: <http://www.zds.si/uploads/files/Individualna%20pogodba%20o%20zaposlitvi%20%282%29.pdf>], 17.2.2006.
6. Informativni izračun potrebnih sredstev za ustanovitev d. o. o. Pospeševalni center za malo gospodarstvo. [URL: <http://www.pcmg.si/index.php?id=1485>], 18.11.2005.
7. Lani po štirih letih spet več gospodarskih subjektov. Pospeševalni center za malo gospodarstvo. [URL: <http://www.pcmg.si/index.php?id=2782>], 18.11.2005.
8. Lestvica davka na izplačane plače. Davčna uprava Republike Slovenije. [URL: <http://www.durs.gov.si/index.php?id=8758>], 13.2.2006.
9. Plače. Ministrstvo za delo družino in socialne zadeve. [URL: <http://www.gov.si/mddsz/index.php?CID=23&ID=789>]. 15.2.2006.
10. Pojasnila k slovenskim računovodskim standardom. Uradni list Republike Slovenije [URL:<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200313&stevilka=540>]. 13.3.2006.
11. Pomembni datumi-za pravne osebe. Davčna uprava Republike Slovenije. [URL: <http://www.durs.gov.si/index.php?id=9191>], 15.2.2006.
12. Postopek registracije d. o. o. Pospeševalni center za malo gospodarstvo. [URL: <http://www.pcmg.si/index.php?id=638>], 18.11.2005.
13. Priporočila Združenja Manager pri sklepanju individualnih pogodb vodilnih managerjev v gospodarskih družbah. Združenje managerjev Slovenije. [URL: <http://www.zdruzenje-manager.si/slo/aktualno/priporocila.pdf>], 17.2.2006.
14. Trajanje posameznih postopkov registracije d. o. o. in kje nastajajo največji zastoji? Pospeševalni center za malo gospodarstvo. [URL: <http://www.pcmg.si/index.php?id=1554>], 18.11.2005.
15. Zakon o davčni službi (Uradni list Republike Slovenije, št. 57/2004).
16. Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list Republike Slovenije, št. 42/2002).
17. Zakon o gospodarskih družbah - novela F (Uradni list Republike Slovenije, št. 45/2001).
18. Zakon o gospodarskih družbah - novela G (Uradni list Republike Slovenije, št. 57/2004).
19. Zakon o gospodarskih družbah - novela H (Uradni list Republike Slovenije, št. 139/2004).

20. Zakon o gospodarskih družbah - novela 1 (Uradni list Republike Slovenije, št. 42/2006).

Priloga 1: AKT O USTANOVITVI DRUŽBE Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO (en družbenik)

(vzorec)

sestavljena na podlagi določil Zakona o gospodarskih družbah (Uradni list RS številka RS 30/93, 29/94, 82/94, 20/98, 32/98, 84/98, 45/01, 59/01, 50/02, 93/02)

ki ga sprejema: _____

kot sledi:

I.(prvič) SPLOŠNE DOLOČBE

1.(prvi) člen

Ustanovitelj s tem aktom ustanavlja družbo z omejeno odgovornostjo in s tem postane njen edini ustanovitelj.

2.(drugi) člen

Firma družbe je _____ d. o. o

Skrajšana označba firme je _____ d. o. o

Sedež družbe je _____, naslov pa _____

Sprememba skrajšane označbe firme, sedeža in naslova ne pomeni spremembe tega akta in je v pristojnosti uprave.

3.(tretji) člen

Dejavnosti družbe so:

Šifra: Vsebina: *(primeroma naštete nekatere dejavnosti)*

45210 Splošna gradbena dela

45220 Postavljanje ostrešij in krovska dela

45250 Druga gradbena dela, tudi dela specialnih strok

45310 Električne inštalacije

45320 Izolacijska dela

45330 Vodovodne, plinske in sanitarne inštalacije

45340 Druge inštalacije pri gradnjah

45410 Fasaderska in štukaterska dela

45420 Vgrajevanje stavbnega in drugega pohištva

45430 Oblaganje tal in sten

45441 Steklarska dela

45442 Pleskarska dela

45450 Druga zaključna gradbena dela

45500 Dajanje strojev in naprav za gradnjo in rušenje v najem, skupaj z upravljalci strojev

50101 Trgovina na debelo z motornimi vozili

50102 Trgovina na drobno z motornimi vozili

50103 Posredništvo pri trgovini z motornimi vozili

50200 Vzdrževanje in popravila motornih vozil

50301 Trgovina na debelo z rezervnimi deli in dodatno opremo za motorna vozila

50302 Trgovina na drobno z rezervnimi deli in dodatno opremo za motorna vozila

- 50303 Posredništvo pri trgovini z rezervnimi deli in dodatno opremo za motorna vozila
- 50401 Trgovina na debelo z motornimi kolesi, deli in opremo
- 50402 Trgovina na drobno z motornimi kolesi, deli in opremo
- 50403 Posredništvo pri trgovini z motornimi kolesi, deli in opremo
- 50404 Vzdrževanje in popravila motornih koles
- 50501 Trgovina na drobno z lastnimi motornimi gorivi
- 50502 Posredništvo pri trgovini na drobno z motornimi gorivi
- 51110 Posredništvo pri prodaji kmetijskih surovin, živali, tekstilnih surovin, polizdelkov
- 51120 Posredništvo pri prodaji goriv, rud, kovin, tehničnih kemikalij
- 51130 Posredništvo pri prodaji lesa in gradbenega materiala
- 51140 Posredništvo pri prodaji strojev, industrijske opreme, ladij, letal
- 51.150 Posredništvo pri prodaji pohištva, gospodinjskih predmetov in naprav, drugih kovinskih izdelkov
- 51160 Posredništvo pri prodaji tekstila, oblačil, obutve, usnjenih izdelkov
- 51170 Posredništvo pri prodaji živil, pijač, tobačnih izdelkov
- 51180 Posredništvo, specializirano za prodajo drugih določenih izdelkov
- 51190 Posredništvo pri prodaji raznovrstnih izdelkov
- 51210 Trgovina na debelo z žiti, semeni in krmo
- 51220 Trgovina na debelo s cvetjem in rastlinami
- 51230 Trgovina na debelo z živimi živalmi
- 51240 Trgovina na debelo s kožami, usnjem
- 51250 Trgovina na debelo s surovim tobakom
- 51310 Trgovina na debelo s sadjem in vrtninami
- 51320 Trgovina na debelo z mesom in mesnimi izdelki
- 51330 Trgovina na debelo z mlekom, mlečnimi izdelki, jajci, jedilnim oljem, maščobami
- 51340 Trgovina na debelo z alkoholnimi in brezalkoholnimi pijačami
- 51350 Trgovina na debelo s tobačnimi izdelki
- 51360 Trgovina na debelo s sladkorjem, čokolado, sladkornimi izdelki
- 51370 Trgovina na debelo s kavo, čajem, kakavom, začimbami
- 51380 Trgovina na debelo z drugimi živili, tudi z ribami, raki, mehkužci
- 51390 Nespecializirana trgovina na debelo z živili, pijačami, tobačnimi izdelki
- 51410 Trgovina na debelo s tekstilom
- 51420 Trgovina na debelo z oblačili in obutvijo
- 51430 Trgovina na debelo z električnimi gospodinjskimi, radijskimi in TV napravami
- 51440 Trgovina na debelo s porcelanom, steklenino, tapetami, čistili
- 51450 Trgovina na debelo s parfumi in kozmetiko
- 51470 Trgovina na debelo z drugimi izdelki široke porabe
- 51510 Trgovina na debelo s trdimi, tekočimi in plinastimi gorivi
- 51520 Trgovina na debelo s kovinami in rudami
- 51530 Trgovina na debelo z lesom, gradbenim materialom in sanitarno opremo
- 51540 Trgovina na debelo s kovinskimi proizvodi, inštalacijskim materialom, napravami za ogrevanje
- 51550 Trgovina na debelo s kemičnimi proizvodi
- 51560 Trgovina na debelo z drugimi polizdelki
- 51570 Trgovina na debelo z ostanki in odpadki
- 51810 Trgovina na debelo z obdelovalnimi stroji
- 51820 Trgovina na debelo z gradbenimi stroji
- 51830 Trgovina na debelo s stroji za tekstilno industrijo
- 51840 Trgovina na debelo z računalniško opremo
- 51850 Trgovina na debelo s pisarniškimi stroji in opremo
- 51860 Trgovina na debelo z elektronskimi deli in opremo

- 51870 Trgovina na debelo z drugimi stroji in napravami za industrijo, trgovino, navigacijo
- 51880 Trgovina na debelo s kmetijskimi stroji, priključki, kmetijskim orodjem
- 51900 Druga trgovina na debelo
- 52110 Trgovina na drobno v nespecializiranih prodajalnah, pretežno z živili
- 52120 Trgovina na drobno v drugih nespecializiranih prodajalnah
- 52210 Trgovina na drobno s svežim sadjem in zelenjavo
- 52220 Trgovina na drobno z mesom in mesnimi izdelki
- 52230 Trgovina na drobno z ribami, raki, mehkužci
- 52240 Trgovina na drobno s kruhom, pecivom, testeninami, sladkornimi izdelki
- 52250 Trgovina na drobno z alkoholnimi in brezalkoholnimi pijačami
- 52260 Trgovina na drobno s tobačnimi izdelki
- 52270 Trgovina na drobno v drugih specializiranih prodajalnah z živili
- 52310 Dejavnost lekarn
- 52330 Trgovina na drobno s kozmetičnimi in toaletnimi izdelki
- 52410 Trgovina na drobno s tekstilom
- 52420 Trgovina na drobno z oblačili
- 52430 Trgovina na drobno z obutvijo in usnjenimi izdelki
- 52440 Trgovina na drobno s pohištvo, svetili in drugimi predmeti za gospodinjstvo
- 52450 Trgovina na drobno z električnimi gospodinjskimi, radijskimi in TV napravami
- 52461 Trgovina na drobno s kovinskimi izdelki
- 52462 Trgovina na drobno z barvami, laki in drugimi kemičnimi sredstvi
- 52463 Trgovina na drobno z gradbenim materialom
- 52471 Dejavnost knjigarn
- 52472 Trgovina na drobno s časopisi, revijami
- 52473 Dejavnost papirnic
- 52481 Trgovina na drobno s športno opremo
- 52482 Dejavnost cvetličarn
- 52483 Trgovina na drobno z vrtnarsko opremo in hišnimi živalmi
- 52484 Trgovina na drobno s kurivom
- 52485 Trgovina na drobno z urami, nakitom, bižuterijo
- 52486 Trgovina na drobno z umetniškimi izdelki
- 52487 Trgovina na drobno z igračami, otroško opremo
- 52488 Trgovina na drobno v drugih specializiranih prodajalnah, d n
- 52500 Trgovina na drobno z rabljenim blagom
- 52610 Trgovina na drobno po pošti
- 52620 Trgovina na drobno na tržnicah in stojnicah
- 52630 Druga trgovina na drobno zunaj prodajaln
- 52710 Popravilo obutve in drugih usnjenih izdelkov
- 52720 Popravilo električnih gospodinjskih naprav
- 52730 Popravilo ur, nakita
- 52740 Druga popravila izdelkov široke porabe
- 55100 Dejavnost hotelov in podobnih obratov
- 55210 Dejavnost planinskih domov in mladinskih prenočišč
- 55220 Dejavnost kampov
- 55231 Dejavnost otroških letovišč, počitniških in sindikalnih domov
- 55232 Dejavnost turističnih kmetij z nastanitvijo
- 55233 Oddajanje sob gospodinjstev gostom
- 55234 Dejavnost dijaških, študentskih domov, internatov
- 55239 Druge nastanitve za krajši čas
- 55301 Dejavnost restavracij in gostiln
- 55302 Dejavnost okrepčevalnic, samopostrežnih restavracij

- 55303 Dejavnost slaščičarn, kavarn
- 55304 Dejavnost premičnih in provizoričnih gostinskih obratov
- 55305 Dejavnost turističnih kmetij brez nastanitve
- 55400 Točenje pijač
- 55510 Dejavnost menz
- 55520 Priprava in dostava hrane (catering)
- 60220 Dejavnost taksistov
- 60240 Cestni tovorni promet
- 63110 Prekladanje
- 63120 Skladiščenje
- 63210 Druge pomožne dejavnosti v kopenskem prometu
- 63.300 Dejavnost potovalnih agencij in organizatorjev potovanj; s turizmom povezane dejavnosti
- 63400 Dejavnosti drugih prometnih agencij
- 65210 Finančni zakup (leasing)
- 70110 Organizacija izvedbe nepremičninskih projektov za trg
- 70120 Trgovanje z lastnimi nepremičninami
- 70200 Dajanje lastnih nepremičnin v najem
- 70310 Dejavnost agencij za posredništvo v prometu z nepremičninami
- 70320 Upravljanje z nepremičninami za plačilo ali po pogodbi
- 71100 Dajanje avtomobilov v najem
- 71210 Dajanje drugih kopenskih vozil v najem
- 71310 Dajanje kmetijskih strojev in opreme v najem
- 71320 Dajanje gradbenih strojev in opreme v najem
- 71330 Dajanje pisarniške in računalniške opreme v najem
- 71340 Dajanje drugih strojev in opreme v najem
- 71401 Izposojanje športne opreme
- 71402 Dejavnost videotek
- 71403 Izposojanje drugih izdelkov široke porabe
- 72100 Svetovanje o računalniških napravah
- 72210 Razvoj in založba programskih paketov
- 72220 Oskrba z računalniškimi programi in svetovanje
- 72300 Obdelava podatkov
- 72400 Omrežne podatkovne storitve
- 72500 Vzdrževanje in popravila pisarniških in računskih strojev ter računalniških naprav
- 72600 Druge računalniške dejavnosti
- 73101 Raziskovanje in eksperimentalni razvoj na področju naravoslovja
- 73102 Raziskovanje in eksperimentalni razvoj na področju tehnologije
- 73103 Raziskovanje in eksperimentalni razvoj na področju kmetijstva in sorodnih dejavnosti
- 73104 Raziskovanje in eksperimentalni razvoj na področju medicine
- 73201 Raziskovanje in eksperimentalni razvoj na področju družboslovja
- 73202 Raziskovanje in eksperimentalni razvoj na področju humanistike
- 74120 Računovodske, knjigovodske in revizijske dejavnosti, davčno svetovanje
- 74130 Raziskovanje trga in javnega mnenja
- 74140 Podjetniško in poslovno svetovanje
- 74150 Dejavnost holdingov
- 74201 Geodetsko, geološko, geofizikalno, geokemično in drugo opazovanje, meritve, kartiranje
- 74202 Prostorsko, urbanistično in krajinsko načrtovanje
- 74203 Arhitekturno in gradbeno projektiranje in z njim povezano tehnično svetovanje

- 74204 Drugo projektiranje in tehnično svetovanje
- 74300 Tehnično preizkušanje in analiziranje
- 74400 Oglaševanje
- 74500 Dejavnost posredovanja in zaposlovanja delovne sile
- 74810 Fotografska dejavnost
- 74820 Pakiranje
- 74851 Prevajanje
- 74852 Fotokopiranje in drugo razmnoževanje
- 74853 Druga splošna tajniška opravila
- 74871 Prirejanje razstav, sejmov in kongresov
- 74872 Oblikovanje, aranžerstvo, dekoraterstvo
- 74873 Druge poslovne dejavnosti, d n
- 80422 Drugo izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje, d n
- 85142 Alternativne oblike zdravljenja
- 92320 Obratovanje objektov za kulturne prireditve
- 92330 Dejavnost sejmišč in zabaviščnih parkov
- 92340 Druge razvedrilne dejavnosti
- 92400 Dejavnost tiskovnih agencij
- 92610 Obratovanje športnih objektov
- 92622 Dejavnost smučarskih centrov in smučišč
- 92623 Druge športne dejavnosti
- 92720 Druge dejavnosti za sprostitve, d n
- 93010 Dejavnost pralnic in kemičnih čistilnic

V primeru, da družba ne izpolnjuje predpisanih pogojev za opravljanje katere izmed dejavnosti, navedenih v predhodnem členu, jih bo začela opravljati kasneje, ko bodo za to izpolnjeni pogoji.

4.(četrti) člen

Družba je ustanovljena za nedoločen čas.

Poslovno in pravno sposobnost bo pridobila z vpisom v sodni register.

Družba ima vsa pooblastila v pravnem prometu.

Družba odgovarja za prevzete obveznosti z vsem svojim premoženjem. Za obveznosti družbe ustanovitelj ne odgovarja.

5.(peti) člen

Družbo zastopa in predstavlja direktor z neomejenimi pooblastili v pravnem prometu.

6.(šesti) člen

Ustanovitelj zagotavlja vsa potrebna sredstva za ustanovitev družbe.

II. (drugič) OSNOVNI KAPITAL IN OSNOVNI VLOŽKI

7.(sedmi) člen

Osnovni kapital družbe znaša _____ SIT (z besedo: _____)

Osnovni vložek je enak osnovnemu kapitalu in ga zagotavlja ustanovitelj z vplačilom na začasni depozitni račun družbe najkasneje do vpisa ustanovitve družbe v sodni register.

8. (osmi) člen

Ustanovitelj lahko v družbo sprejme tudi nove družbenike s prenosom dela svojega poslovnega deleža ali z vplačilom oziroma izročitvijo novih denarnih oziroma stvarnih vložkov, o čemer se sklene ustrezna pogodba.

9.(deveti) člen

Če pride v poslovanju družbe do znižanja osnovnega kapitala, določenega v tem aktu, ali če družba posluje z izgubo, je ustanovitelj dolžan vložiti v družbo dodatna sredstva do višine določenega oziroma predpisanega osnovnega kapitala, lahko pa tudi odloči, da družba preneha

III. (tretjič) DRUGE DOLOČBE

10.(deseti) člen

Ustanovitelj samostojno odloča o sprejemu letne bilance stanja in izkaza uspeha ter o razporeditvi dobička, o vplačilu osnovnih vložkov, o naknadnih vplačilih, o prenosu in prenehanju poslovnih deležev, o postavitvi in odpoklicu direktorja in ukrepih za pregled in nadzor njegovega dela ter o drugih zadevah, skladno s tem aktom in zakonom.

11.(enajsti) člen

Direktor je dolžan ob vsakem času dati ustanovitelju pojasnila o poslovanju družbe ter mu omogočiti vpogled v poslovne knjige in drugo dokumentacijo.

12.(dvanajsti) člen

Edini organ družbe je direktor Družba nima oblikovane skupščine, njeno funkcijo opravlja ustanovitelj.

13(trinajsti) člen

Ustanovitelj samostojno sprejema, spreminja in dopolnjuje akt o ustanovitvi družbe in druge splošne akte družbe, razvojne in poslovne ter delovne programe, oblikuje poslovno politiko, odloča o delitvi in uporabi dobička in kritju izgub, odloča o statusnih spremembah družbe, o zvišanju ali znižanju osnovnega kapitala in o dodatnih materialnih obveznostih ustanovitelja ter o drugih zadevah, skladno s tem aktom in zakonom.

14.(štirinajsti) člen

Direktor neposredno vodi delo in poslovanje družbe.

15.(petnajsti) člen

Direktor mora poleg predpisanih pogojev za imenovanje izpolnjevati še pogoj vsaj enoletnih delovnih izkušenj na področju dejavnosti družbe.

16.(šestnajsti) člen

Direktorja družbe imenuje ustanovitelj za neomejeno mandatno obdobje in ga lahko tudi kadarkoli odpokliče.

Imenovanje in razrešitev oziroma sprememba zastopnika ne pomeni spremembe tega akta.

17.(sedemnajsti) člen

Za zagotavljanje uspešnega razvoja družbe, sprejema družba strategijo razvoja in letne programe dela. Te odločitve temeljijo na analizi stanja z upoštevanjem sprememb na področju tehnike, tehnologije in trga.

18.(osemnajsti) člen

Ustanovitelj družbe sprejema akt o ustanovitvi družbe ter njegove spremembe in dopolnitve, vse druge akte sprejema direktor.

19.(devetnajsti) člen

Ustanovitelj na predlog direktorja s sklepom opredeli za poslovno tajnost: nezaščitene pravice industrijske lastnine, znanje in izkušnje, ki predstavljajo know-how, proizvodno-tehnično dokumentacijo, znanje in veščine, specifikacijo surovin, standarde, kontrolo kakovosti, načrte za osvajanje trga in druge podatke, katerih posredovanje tretjim bi lahko povzročilo škodo družbi.

Varovanje poslovne tajnosti zavezuje vse, ki delajo za družbo, pri čemer ima kršitev za posledico uveljavljanje odgovornosti.

20.(dvajseti) člen

Med zaposlitvijo ne sme zaposleni in drugi, ki opravlja delo za družbo, za svoj ali tuj račun opravljati del in sklepati poslov, ki sodijo v dejavnost družbe. Ravnanje v nasprotju s tem ima lahko za posledico prenehanje zaposlitvene oz druge pogodbe ter materialno odgovornost. Izjemo od teh pravil lahko v upravičenih primerih odobri direktor, za direktorja pa ustanovitelj, če se s tem družbi ne povzroča škoda.

21.(enaindvajseti) člen

Direktor je dolžan skladno s predpisi pripraviti predpisane letne računovodske izkaze, poslovno poročilo in predlog o delitvi dobička oziroma pokrivanju izgube, kar potrjuje oziroma sprejema ustanovitelj.

22.(dvaindvajseti) člen

Od čistega dobička lahko nameni ustanovitelj del za razvoj družbe in njena rezervna sredstva, preostali del pa pripada ustanovitelju.

S pogodbo določen osnovni kapital se z delitvijo dobička ne sme zmanjšati.

23.(triindvajseti) člen

Pravice zaposlenih bodo urejene skladno s sklenjeno kolektivno pogodbo oziroma s pogodbo o zaposlitvi.

24.(štiriindvajseti) člen

Družba preneha skladno z zakonom o gospodarskih družbah ali po odločitvi ustanovitelja samega.

25.(petindvajseti) člen

Ta akt je sestavljen v štirih izvodih, od katerih prejme ustanovitelj en izvod, en izvod se uporabi za sodni register, en izvod obdrži notar, en izvod pa arhiv družbe.

USTANOVITELJ: